

شماره اول
فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴

استان تهران

کانون کارشناسان رسمی دادگستری

خبرنامه داخلی

Official Expert Organization. Tehran

اندیشه نو

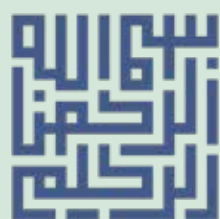
در کانون کارشناسان رسمی
دادگستری استان تهران

در گفت و گو با رئیس کانون کارشناسان
رسمی دادگستری استان تهران بررسی شد

نسخه بهبود
خدمات کارشناسی

منطق ارجاع کار
اجماع ملی می خواهد

کانون کارشناسان رسمی دادگستری

Official Expert Organization, Tehran

سر مقاله / اندیشه نو در کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران	۲
در گفت و گو با رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران بررسی شد نسخه بهبود خدمات کارشناسی	۳
آموزه های کمیسیون امور شکایات	۱۴
ضرورت تحول در نظام کارشناسی	۱۸
کاربرد هوش مصنوعی در ارزیابی املاک و مستغلات	۲۰
اصول اخلاق حرفه ای در کارشناسی رسمی دادگستری	۲۸
خبرنامه	۳۰
مفاخر کانون	۳۲
فهرست ادوار هیئت مدیره کانون	۳۴
شرح قانون	۳۶
معرفی کتاب	۳۸
یادمان در گذشتگان در سال ۱۴۰۳	۴۰

خبرنامه داخلی کانون
کارشناسان رسمی
دادگستری استان تهران

شماره اول / فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴

صاحب امتیاز: کانون کارشناسان رسمی
دادگستری استان تهران
مدیر مسئول: محمدجواد تیموری
شورای سردبیری: حسین احمدی،
سید مهدی حسینی، حامد خانجانی
زیر نظر شورای سیاست گذاری
ویراستار ادبی: هانیه نعیمی
طراحی و صفحه آرایی: محمد طاهری
چاپخانه: آیین چاپ تابان
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
با تشکر از: شبیدا صفوت

۲۸

۳

۱۸

۳۱

اندیشه نو

در کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران

کارشناس طی چند سال گذشته متوقف شده بود، اینک ایزد مٔان را سپاسگزاریم که در سرآغازی دیگر، توفیق انتشار مجدد مجله به صورت نشریه کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران را یافته ایم.

توضیح اینکه مجوز چاپ نشریه کانون کارشناسان تا پیش از این به نام شورای عالی کارشناسان ثبت شده و جواز انتشار یافته بوده است. بنابراین در دوره جدید انتشار، سال گذشته اقدام به اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهت کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران کرده ایم. فی الحال تا زمان صدور امتیاز انتشار دائمی نشریه اختصاصی کانون تهران، به طور موقت در قالب نشریه داخلی جواز صادر شده و فعالیت خود را آغاز می کند. امیدواریم با پیگیری های مستمر شورای سردبیری، هر چه زودتر به این امتیاز دست یابیم.

در اینجا بر خود لازم می دانیم، ضمن تقدیر از رهنمودهای شورای سیاست گذاری نشریه، از تمامی همکاران و هیئت تحریریه که ما را در انتشار مجدد این نشریه یاری رسانده اند، مراتب سپاسگزاری خود را ابراز کنیم. همچنین بابت نواقص و کاستی های موجود از مخاطبان باتجربه و صاحب نظر این نشریه پوزش می طلبیم و امیدواریم با اتکا به حمایت های همکاران کارشناس رسمی دادگستری و دست همیاری صاحبان دانش و اندیشه، اهل قلم و فضل؛ نسبت به تداوم نشریه و ارائه محتوای باکیفیت، ارزنده و درخور توجه اصحاب علم و دانش، متخصصان در حوزه های مختلف فنی و مهندسی، صنعتی، کشاورزی، مالی و اقتصادی، هنری و... توفیق روزافزون داشته باشیم.

با تقدیم احترام
شورای سردبیری

* اشعار متن از ابوشکور بلخی

پیدایش و برآمدن اندیشه نو، در ذات گردش روزگار نهان شده است. نوشدن نسل ها، توأم با دانایی و آزادی و استقلال؛ منشاء نو شدن و والایی هر نهاد است. باید آموخت که چگونه در عین افتخار به گذشته خود، می توان آینده را ساخت. پیشینیان و مفاخر نهاد کارشناسی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری، میراثی همسنگ با دیگر نهادهای مهم معاصر را برای نسل حاضر به ارمغان گذاشته اند؛ که پاسداشت آن میراث، وابسته به تلاش نسلی در جهت پیشرفت و توسعه با اندیشه ای نو است. ساختار هر نهاد، تنها با دانش، استوار و پایدار می ماند.

بدان کوش تا زود دانا شوی

چو دانا شوی زود والا شوی

همواره «والایی» به «دانایی» بوده و است. والا آن کسی است که به وقت کشت، بذر دانایی را کاشته، در کوران حوادث و فراز و فرودهای روزگار از آن نگهداری کرده باشد و به وقت نیاز، برداشت و بهره برداری کند.

نه دانایتر آن کس که والا تر است

که والا تر آن کسی که دانایتر است

از تخت و گاه بالانشینان هیچگاه بی نیازی از خبرگان و کارشناسان رسمی و فرهیخته دیده نشده است و آنان ناگزیر همیشه راه را از داندگان بازجویند.

اگرچه بمانند دیر و دراز

به دانا بودشان همیشه نیاز

اولین شماره مجله کارشناس در تاریخ ۲۷ اردیبهشت ۱۳۶۳ منتشر شد. در حالی که از زمان انتشار مجله کارشناس در یگانه نهاد کارشناسی وقت کشور واقع در کانون استان تهران، حدود ۴۱ سال شمسی سپری شده است، اکنون مجددا مصمم به باز نشر آن شده ایم. گرچه انتشار مجله

د

اولین شماره
مجله کارشناس
در تاریخ ۲۷
اردیبهشت ۱۳۶۳
منتشر شد. در
حالی که از زمان
انتشار مجله
کارشناس در یگانه
نهاد کارشناسی
وقت کشور واقع
در کانون استان
تهران، حدود ۴۱
سال شمسی
سپری شده
است، اکنون
مجددا مصمم به
باز نشر آن شده ایم

در گفت‌وگو با رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران بررسی شد

نسخه بهبود خدمات کارشناسی

منطق ارجاع کار، اجماع ملی می‌خواهد

حامد خانجانی / ارجاع کار در حرفه کارشناسی با اما و اگرهای بسیاری روبه‌رو است؛ از توزیع ناعادلانه کار گرفته تا محدودیت تخصص و دانش کارشناسان و قضات، مطابقت نداشتن سازوکار انتخاب کارشناس با منطق ارجاع و در عین حال سیستم‌های منسوخ و سرشار از ایراد و نقص، که چالش‌های بسیاری را برای فعالان این عرصه ایجاد کرده است. دکتر محمدجواد تیموری، رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان تهران در یک گفت‌وگوی تفصیلی ضمن بررسی مسائل پیش روی این حوزه، به ارائه راهکارهایی برای حل این چالش‌ها پرداخته است. وی با اعتقاد به اینکه باید در نظام اعطای صلاحیت بازنگری اساسی صورت گیرد؛ می‌گوید: «وقتی سرچشمه با اشکال مواجه است؛ نتیجه هم با اشکالات عدیده‌ای مواجه خواهد بود.» مشروح این مصاحبه را در ادامه می‌خوانید:

مقامات قضایی و قضات به این موضوع اذعان دارند که نیاز مابه کارشناس، هم در تنوع رشته‌ها و هم در عمق دانش، روز به روز بیشتر می‌شود. بنابراین مسئله کارشناسی، مسئله همه جوامع است و صرفاً به حوزه قضایی مربوط نیست

■ لطفاً درباره نقش کارشناسی در جامعه و سیستم قضایی توضیح بفرمایید.

یکی از مسائل زیربنایی که در حال حاضر با آن مواجه هستیم، نوع رویکرد به مقوله کارشناسی است. اگر با نگاه ابزاری به کارشناسی نگاه کنیم، یک مفهوم از آن استخراج می‌شود. اما اگر از نگاه مبنایی و اصول کارشناسی به این مقوله نگاه کنیم، خروجی آن موضوع دیگری خواهد بود. یکی از رویکردهایی که اکنون در نظام قضایی و نهادهای نظارتی کم و بیش وجود دارد، رویکرد ابزاری به کارشناسی است. یعنی کارشناس را به عنوان یکی از مجموعه ابزارهای نظام قضایی می‌بینند. این نگاه

ابزاری به کارشناسی، نگاه ناقصی است. حرکت در این مسیر منجر به نتایج مطلوب نمی‌شود. در حالی که طبق تعالیم قرآن کریم، کارشناسی در واقع امر، مسیر تعالی انسان را دنبال می‌کند و این رویکرد جامع به موضوع کارشناسی است. به عنوان مثال در آیه ۳۰ سوره مبارکه بقره خداوند اشاره به گفت‌وگوی خداوند با ملائکه در زمان خلقت انسان کنونی دارد و می‌فرماید: «وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ» خداوند در این آیه درباره علم صحبت می‌کند و در جای

دیگری از قرآن می‌فرماید: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» «یعنی هر چه را نمی‌دانید، از آگاهان، دانایان و اهل خبره آن سؤال کنید.» این آیات معیار فضیلت و برتری انسان نسبت به ملائکه را «علم انسان» معرفی کرده است. با این نوع نگاه مقام کارشناس، مقام عالم است. بنابراین در هر جایی از قرآن کریم که به کسب علم توصیه شده و به آن توجه داده شده، در واقع به مقام کارشناسی توجه شده است و در هر جا که به رجوع به عالم توصیه شده و یا از عالم تمجید و تجلیل شده، در واقع کارشناس تکریم و تعظیم شده است و بالعکس. پر واضح است که اگر با این رویکرد به کارشناسی بنگریم و از این مسیر حرکت کنیم، قضیه بسیار متفاوت خواهد بود.

توضیح اینکه خداوند فقط یک بار در قرآن و آن هم در همین آیه کریمه ۳۰ سوره مبارکه بقره، موضوع جعل خلیفه در زمین را بیان فرموده است. در این آیه منظره‌ای بین خداوند متعال و ملائکه صورت می‌گیرد و ملائکه

انتقاد می‌کنند از اینکه چرا خداوند می‌خواهد مخلوقی را خلق کند که روی زمین فساد کند و خون بریزد، در حالی که ملائکه تسبیح و تقدیس خدا را می‌کنند. خداوند در انتهای این آیه پاسخ می‌دهد که من چیزی را می‌دانم که شما نمی‌دانید. در ادامه آیات اثبات می‌شود؛ آن ظرفیتی که خداوند در قرآن به آن اشاره کرده، در واقع ظرفیت تکاملی و توسعه‌ای انسان است؛ توان یادگیری، علم‌آموزی و توان پیشرفت و ترقی انسان است. در بین موجوداتی که در عالم هستی می‌شناسیم، تنها موجودی که توان و ظرفیت خوداصلاحی، رشد و تکامل در حد بالایی به او اعطا شده، انسان است و این وجه تمایز انسان با بقیه موجودات است. خداوند متعال در آیات دیگری از قرآن کریم، مراجعه به عالم و پرسش از عالم تأکید دارد. به عنوان مثال در قسمتی از آیه کریمه دیگری می‌فرماید: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» «یعنی از اهل ذکر (آگاهان/دانایان) سوال کنید؛ اگر نسبت به موضوعی آگاهی ندارید.» بنابراین در قرآن کریم برای اهل ذکر جایگاه، شأن و منزلت بالایی قائل شده است. از این بحث می‌توان این نتیجه‌گیری را داشت که کارشناس هم از جمله اهل ذکر (آگاه/دانا) محسوب می‌شود و از این جهت نقش و مسئولیت بسیار مهمی بر عهده کارشناس است و از جایگاه والایی در جامعه برخوردار است.

■ این فرمایش شما در کلام و مفهوم صحیح است؛ اما کارشناسی به عنوان یک حرفه در بستر اجتماعی چه نقشی پیدا می‌کند؟

پیشرفت و توسعه جوامع نیز براساس همین نقش و آثار علمی عالمان بوده است. در هر جا که جهل حاکم بوده، خرافات، موهومات، پسروری و درجا زدن بوده و در هر جا که علم حاکم بوده، پیشرفت و توسعه صورت گرفته است. اگر ما به گذشته‌های نه چندان دور در حدود ۲۰۰ سال قبل بازگردیم، در بسیاری از حوزه‌های علمی، گستره دانش زیاد و عمق دانش کم بوده و به عبارتی، دانش عالمان اقیانوسی به عمق کم بوده است. افزایش عمق دانش بشری در بسیاری از علوم بعد از رنسانس و انقلاب صنعتی آغاز شد. مثال بارز آن که همگان درک مشترکی از آن داریم، «طبابت» است. علم طب، در طول تاریخ با بشر همراه

موضوع
صلاحیت، با
معضلاتی مواجه
است و باید در
نظام اعطای
صلاحیت بازنگری
اساسی صورت
گیرد؛ اما مسئله
این است که
وقتی ما به یک
کارشناس، یک
صلاحیتی را
می‌دهیم، این
صلاحیت در واقع
گواهی انجام
توانایی یک کار
است

است.

کارشناس به عنوان معین القضاات و یار قاضی و به عنوان یکی از ارکان شکل‌گیری حکم و یکی از ارکان انشاء حکم قضایی، به قاضی کمک می‌کند که کشف واقع انجام شود. در صورتی که طرفین دعوا عموماً به لحاظ منافع می‌دارند، سعی در کتمان و پنهان کردن واقع دارند.

چنانچه موضوع کارشناسی چند بعدی بوده و از پیچیدگی چند تخصصی برخوردار باشد، در آن صورت بدیهی است که یک کارشناس با یک تخصص و صلاحیت حرفه‌ای نباید وارد شود و باید از هیئت کارشناسان مختلف با تخصص‌های مرتبط به موضوع کارشناسی استفاده شود. در چند دهه اخیر با توجه به تحولات اجتماعی و تکنولوژیکی و همچنین افزایش روزافزون میزان سرعت پیشرفت علم و دانش و تکنولوژی، نتیجه این شده که ما روز به روز به کارشناسانی با دانش عمیق‌تر و حوزه تخصصی مشخص‌تر نیاز داریم.

بنابراین مسئله کارشناسی از حیات بشری جدا نیست و هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون مراجعه به متخصص مشکلات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژیکی، زیست محیطی، بهداشتی، درمانی و... را حل کند. درواقع جوامعی پیشرفته‌تر هستند که اهمیت بالاتری برای موضوع کارشناسی قائل شوند.

■ در رویه‌های قضایی، حقوقی و قانونی این موضوع چه شکلی پیدا می‌کند؟

شاید حدود ۵۰ تا ۶۰ سال پیش، امر کارشناسی در پرونده‌های قضایی محاکم، توسط خبرگان انجام می‌شد. در نظام قضایی خبره به کسی گفته می‌شود که دانش آکادمیک و نظری در این حوزه ندارد؛ اما در عمل و تجربه به خبرگی رسیده است.

به طور نمونه فرض کنید اگر بین یک نجار و مالک یک ملک، درباره نحوه ساختن درب اختلافی پیش می‌آمد، قاضی به یک نجار دیگری که اطلاق خبره می‌کرد و مورد وثوق قاضی بود، مراجعه می‌کرد و آن نجار خبره نظر می‌داد. چه بسا ممکن بود آن خبره اشتباه کند؛ مثل همان حکمی که منجر به فوت بیمار می‌شد اما علت را نمی‌دانست، به خاطر اینکه روی موضوع جهل داشت. بنابراین در حوزه

بوده است. حکیمانی که ۲۰۰ سال قبل طبابت می‌کردند، در واقع همه ابعاد وجودی انسان را طبابت می‌کردند. اگر کسی دچار مشکل روحی بود، اطلاق «جن‌زدگی» به او می‌شد و برایش دارویی تجویز می‌کردند که چطور بتوانند جن را از بدنش بیرون کنند. حکیم برای بیماری‌های مختلفی از سردرد گرفته تا بیماری قلبی، مغزی و... نسخه می‌پیچید و چه بسا به دلیل جهل و تجویز نادرست، منجر به فوت بسیاری از بیماران نیز می‌شد.

اکنون همین توسعه علمی در حوزه پزشکی به مرحله‌ای رسیده که حتی برای یک موضوع کوچک یک کمیسیون پزشکی تشکیل می‌شود. در این کمیسیون پزشکی ابعاد مختلف زیستی، از جمله وضعیت جسمی، ویژگی‌های روانی و شرایط محیطی انسان مورد مشورت قرار می‌گیرد و پس از شناخت کامل از عوامل ایجادکننده بیماری، نسبت به تجویز نسخه و برنامه درمان بیمار، با توجه به جمیع تخصص‌های مرتبط اقدام می‌شود. به طور مثال اگر شخصی دچار سردرد شود، این سردرد از جنبه‌های مختلف روانشناسی، روانپزشکی، تغذیه، مغز و اعصاب، تحلیل وضعیت زندگی و شغلی بیمار، مجموع تخصص‌های موجود در ارتباط با زندگی انسان‌ها، نوع تنش‌های وارد شده به فرد و... تحلیل می‌شود و پس از شناسایی کامل عوامل موثر، کمیسیون پزشکی درمی‌یابد که ریشه سردرد بیمار چه بوده و برای درمان او چه باید بکنند. برای این منظور شاید فقط یک نسخه تجویز نشود؛ بلکه در حوزه‌های مختلف تجویزاتی انجام دهند. مثلاً پیشنهاد می‌کنند که شرایط شغلی، تغذیه، میزان تنش وارد شده به بیمار و... تغییر کند. بنابراین در فرآیند درمان یک سردرد، مجموعه‌ای از متخصصان وارد عمل می‌شوند و با همفکری، هر کدام با استفاده از تخصص و در جمع با مشورت با یکدیگر، یک مجموعه یا بسته درمانی چندوجهی برای درمان آن بیمار تجویز می‌کنند.

موضوع کارشناسی هم به همین ترتیب است. موضوع کارشناسی موضوعی است که کارشناس باید با اتکا به دانش عمیقی که درباره موضوع دارد، کمک کند که مشکل حل شود. به عنوان مثال در پرونده‌های قضایی، در هر دعوا وقایعی اتفاق افتاده و نقش کارشناس در محدوده قرار کارشناسی صادره، «کشف واقع»

مترتب است. مقامات قضایی و قضات هم به این موضوع اذعان دارند که روز به روز نیاز ما به کارشناس، هم در تنوع رشته‌ها و هم در عمق دانش، بیشتر می‌شود. بنابراین مسئله کارشناسی، مسئله همه جوامع است و صرفاً به حوزه قضایی مربوط نیست. ما در حوزه‌های مختلف اقتصادی، در بنگاه‌داری و شرکت‌داری نیز نیازمند خدمات کارشناسی هستیم که افراد بتوانند مسائل خود را حل کنند.

■ **با توجه به اینکه اشاره کردید در نظام قضایی نگاه ابزاری به مقوله کارشناسی وجود دارد، در حالی که کارشناسی مفهوم کلان تری است؛ چه نقدی نسبت به این نگاهی که اکنون در سیستم قضایی حاکم است، دارید؟**

البته این نقد مطلق نیست و نسبی است؛ چون در نظام قضایی در واقع عموم قضات به ابعاد فنی مسئله توجه دارند. هر چقدر شما به اهمیت کارشناسی بیشتر واقف باشید؛ فرقی نمی‌کند که قاضی باشد، مدیر شرکت یا هر شخص حقیقی یا حقوقی دیگری باشد؛ در انتخاب کارشناس باید دقت بیشتری شود. کارشناسی در واقع معادل «متخصص باتجربه ژرف‌نگر» است. فرض کنید یک موضوع

قضایی هم به ترتیب با رشد علمی در جوامع و تخصصی شدن موضوعات، قاضی دیگر به تنهایی قادر به تشخیص اصل آن موضوع نیست و نخواهد بود.

قاضی نمی‌تواند بدون مشورت و بدون اخذ نظر یک فرد متخصص در آن حوزه، انشاء حکم کند؛ چون در آن حوزه دانش کافی ندارد.

در این راستا برای تنویر افکار، چند مثال برای وضعیت کنونی می‌زنم. به طور نمونه امروزه مادر حوزه بانکداری، بانکداری ابری و رمزارها را داریم که حوزه‌های جدیدی است و بسیاری از افراد در حد اصطلاحات با این موضوعات آشنا هستند.

اما اینکه پشت این اصطلاحات چه سیستم‌هایی (سیستم‌های خبره، ماشین‌های یادگیرنده و...) کار می‌کنند؛ موضوعی کاملاً تخصصی است و اگر اختلافی در این حوزه اتفاق بیفتد و قاضی بخواهد درباره آن قضاوت کند؛ چون از دانش تخصصی مرتبط با آن موضوع برخوردار نیست، به ناچار یا باید از قضاوت انصراف بدهد، یا اینکه باید به سراغ کسی برود که بتواند کمکش کند تا آن مسئله را بشناسد و تحلیل کند و براساس تحلیل آن مسئله و عوامل موثر بر آن مسئله، بتواند روی آن موضوع قضاوت قضایی کند.

بنابراین همین موضوع در نظام قضایی هم

کانون چه برنامه و ایده‌ای دارد برای اینکه کارهای متفاوت را شناسایی و رتبه‌بندی کند و متناظر با آن به یک کارشناس پیشنهاد دهد و پاسخگوی آن نیاز قضایی باشد؟

به نکته بسیار مهمی اشاره کردید که شاید در نظام کارشناسی کشور، مسئله‌ای مهم‌تر از این نداریم و آن هم ارجاع صحیح امر کارشناسی به کارشناس متناسب با خودش است. اولاً سیستم‌های دستی و قبلی که با قضاوت شهودی قاضی انجام می‌گرفته، با توجه به دامنه ارتباطاتی که قاضی داشته، با تعداد معدودی از کارشناسان آشنا بوده و ارجاع مستقیم بر مبنای آشنایی قبلی قاضی با کارشناس انجام می‌شده است، (کارشناسی که سلامت و توانمندی وی مورد وثوق قاضی است.) نظام قضایی از حدود ۱۵ سال قبل قصد جایگزینی انتخاب کارشناس با استفاده از نرم‌افزار به جای قضاوت شهودی را دارد. برای ورود به این موضوع شاید مناسب باشد ابتدا مروری کلی بر سابقه این سیستم‌ها و مشکلاتی داشته باشیم که اکنون با آنها مواجه هستیم.

در معماری این نرم‌افزارها تاکید زیادی روی این موضوع شده که باید دخالت نیروی انسانی در انتخاب کارشناس را به حداقل ممکن و حتی به صفر برسانیم. یعنی ماشین به جای انسان، انتخاب کارشناس را انجام دهد.

در همین راستا سامانه‌هایی شکل گرفته و اکنون چهار سامانه در کشور در همه ابعاد انتخاب کارشناس - و نه فقط قضایی - فعالیت می‌کنند. یکی از این سامانه‌ها، سامانه ثنا است که در خدمت مراجع و محاکم قضایی است.

سامانه دیگر سامانه ۲۰۲۰ است که شورای عالی آن را طراحی و راه‌اندازی کرده است و کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری استان‌ها از آن استفاده می‌کنند.

سامانه سوم سامانه ۱۵۱۵ است که مراکز کارشناسان قوه قضائیه از آن استفاده می‌کنند. سامانه چهارم، سامانه سادا نوین است که مدیریت اموال و دارایی‌های دستگاه‌های اجرایی است که تا قبل از سال ۱۴۰۲ با نام اختصاری «سادا» فعالیت داشت و با محوریت وزارت امور اقتصادی و دارایی، خدمات کارشناسی ارائه می‌کند.

پیچیده‌ای در سیستم قضایی وجود دارد، شما اگر بخواهید این را از طریق استقرا در سیستم ثنادر نظام قضایی انتخاب کنید، که آن سیستم خودش نمی‌تواند محک بزند در اهمیت موضوعی که می‌خواهد برای کارشناسی برود و رتبه کارشناسی که دانش این موضوع را داشته باشد. فرض کنید که یک موضوعی به نام «ارزیابی» داریم.

به طور مثال، در حوزه صنعت و فن، کشاورزی یا ساختمان، موضوع ارزیابی که قرار است در آن یک دارایی و ملک ارزش‌گذاری شود؛ هر چقدر ماهیت این دارایی پیچیده‌تر باشد، براساس منطق اقتضا دارد که با دانش و مهارت کارشناس ارزیاب، در تناسب باشد، این تناسب باید هم در حوزه‌های تخصصی مرتبط و هم عمق دانش، و هم درک پیچیدگی موضوع وجود داشته باشد. حال اگر موضوع یا مورد کارشناسی چه پیچیده و چه ساده باشد و در هر سطحی از اهمیت و ضرورت باشد و سیستم قضایی بخواهد به صورت استقرا و شانس، کارشناس را انتخاب کند؛ احتمال دارد در یک موضوع بسیار پیچیده، کارشناسی با ظرفیت دانشی پایین انتخاب شود. یا برعکس، یک کارشناس زبده و توانمند با مهارت‌های بسیار بالا برای یک کار کم‌ارزش انتخاب شود، در هر دو حالت این غیرمنطقی است.

در حالت اول عدم وقوف کارشناس به درجه اهمیت، عمق دانش و مهارت مورد نیاز، نظریه کارشناسی ضعیف می‌شود و به صدور حکم صحیح قاضی صدمه می‌زند و در حالت دوم، تخصیص بهینه صورت نگرفته و یک کارشناس زبده یک موضوع کم‌اهمیت را ارزیابی کند؛ استفاده مناسب از کارشناس نشده و این اتلاف سرمایه‌های انسانی در نظام کارشناسی است.

■ در سیستم قضایی چه راهکاری را برای حل این مسئله پیشنهاد می‌فرمایید؟ چه امکانی وجود دارد که این نقیصه برطرف شود؟ متناظر با آن باید یک پاسخ‌دهنده به این نیاز هم وجود داشته باشد. یعنی به نوع ارزیابی کارشناسان اشاره کردید و ما بیش از یک شیوه صلاحیت ارزیابی مثلاً در خصوص ارزیابی اراضی در رشته ساختمان نداریم و به همه کارشناسان در بدو ورود به حرفه اعطا می‌شود.

نظام قضایی
از حدود ۱۵
سال قبل قصد
جایگزینی انتخاب
کارشناس با
استفاده از
نرم‌افزار به جای
قضاوت شهودی را
دارد. اکنون چهار
سامانه در کشور
فعالیت می‌کنند
که مشکل اساسی
هر چهار سامانه،
مطابقت نداشتن
سازوکار انتخاب
کارشناس با منطق
ارجاع است

■ به طور نمونه در رشته ساختمان؛ کارشناسان ابتدا صلاحیت اراضی و بعد صلاحیت املاک را می‌گیرند، در صورتی که بعد از یکی دو سال کار کردن در هر دو حوزه، متوجه می‌شوند که ارزیابی اراضی اتفاقاً سخت‌تر از ارزیابی املاک است. به نظر می‌رسد که این دیدگاه باید اصلاح شود، نسبت به آن توجهی که قدما نسبت به این موضوع داشتند.

بله. این اصلاحات باید در حوزه کارشناسی انجام شود و طبق قانون این کار وظیفه شورای عالی کارشناسان است.

مشکل اساسی هر چهار سامانه مذکور، مطابقت نداشتن سازوکار انتخاب کارشناس با منطق ارجاع است.

این سامانه‌ها از یک سو موضوع کارشناسی را به درستی بررسی و ارزیابی نمی‌کنند و نظام رتبه‌بندی مناسبی در کار کارشناسی ندارند و سطح، جایگاه، اهمیت، ضرورت و پیچیدگی موضوع یا مورد کارشناسی را در نظر نمی‌گیرند و اساساً در مرحله ورود اطلاعات، ساختار سامانه به طریقی طراحی نشده است که داده مناسبی به این سامانه‌ها وارد شود. از این رو سامانه قادر به رتبه‌بندی صحیح از موضوع کارشناسی نیست. از سوی دیگر، این سامانه‌ها کارشناسان را هم به درستی رتبه‌بندی نمی‌کنند. کارشناسان هم به لحاظ سطح دانش نظری و هم به لحاظ سطح دانش عملی و هم مهارت‌های مربوطه و حوزه‌های تخصصی می‌توانند سطوح مختلفی را داشته باشند. رتبه‌بندی درست آن رتبه‌بندی‌ای است که کارشناسان را از معیارهای مختلف بسنجد و رتبه هر کدام از این کارشناسان را معین کند. با توجه به اینکه به موضوع صلاحیت کارشناسی اشاره داشتید، صلاحیت حرفه‌ای یکی از معیارهای ارجاع است. موضوع بسیار مهم صلاحیت، با معضلاتی مواجه است و

باید در نظام اعطای صلاحیت بازنگری اساسی صورت گیرد؛ اما مسئله این است که وقتی ما به یک کارشناس، یک صلاحیتی را می‌دهیم، این صلاحیت در واقع گواهی انجام توانایی یک کار است.

مثل گواهی فارغ التحصیلی یک مهندس از دانشگاه، یا پروانه پزشکی که برای یک پزشک صادر می‌شود. اما مسئله این است، پزشکی که امروز از دانشگاه فارغ التحصیل شده، با پزشکی که ده‌ها سال در یک رشته تخصصی، کار تخصصی انجام داده است و هر دو دارای یک گواهی هستند، قاعدتاً با هم یکسان نیستند؛ لذا این مشکل در ارجاع کار کارشناسی نیز وجود دارد.

یک تفاوتی بین پروانه‌های علمی و پروانه‌های حرفه‌ای مثل پروانه نظام مهندسی یا پروانه کارشناسی وجود دارد. به نظر می‌رسد، لزوماً باید زمانی پروانه به فرد اعطا شود که توانایی انجام کار را داشته باشد. منتهی به عقب برمی‌گردم و این سوال را از شما می‌پرسم. اشاره کردید که سیستم‌ها و سامانه‌های الکترونیکی توانایی پردازش مسئله را ندارند. یعنی نمی‌توانند آن موضوع کارشناسی را طوری پردازش کنند که اهم موضوع کشف شود. اما نکته اینجاست که این موضوع در حالت دستی هم وجود دارد. این ایراد به تعرفه هم وارد است.

مثلاً می‌گویند که چرا قانون آیین دادرسی مدنی و کیفری، دست قاضی یا بازپرس را باز گذاشته که شما تعرفه را براساس تشخیص خودت تعیین کنید، شما مگر می‌دانید که موضوع چیست، یا مگر اطلاع دارید که چقدر برای آن زحمت کشیده شده که برای آن تعرفه تعیین کنید؟! این قضیه در شناسایی اصل موضوع هم وجود دارد.

یعنی ما در بسیاری از موارد در قرارهای کارشناسی با سوال‌هایی از جانب قضات مواجه می‌شویم که وقتی پرونده را می‌خوانیم، می‌بینیم این سوالات به موضوع پرونده مرتبط نیستند.

سپس طبق یک لایحه‌ای می‌گوییم «ما مسئله را اینگونه تشخیص داده‌ایم. آیا شما ارشاد و راهنمایی می‌کنید که پاسخ این سوال را بدهیم.

چون پاسخ سوالات شما گره پرونده را باز نمی‌کند.» اشاره کردید که ما در کارشناسی،

اشکال
سیستم‌های
ارجاع کار این
است در هر جا
که خواسته‌اند
منطق ارجاع را
عملیاتی کنند،
کارشناس آن
رشته را به خدمت
نگرفته‌اند. چون
ممکن است
اختلاف بین
کارشناسان هم
وجود داشته
باشد، در این
صورت باید اجماع
نظر کارشناسی
رشته مبنای عمل
شود

بنابراین ما باید بتوانیم سیستم خبره‌ای را ایجاد کنیم که البته در کانون استان تهران می‌توانیم و مقدمات این کار را نیز فراهم کرده‌ایم. منظور از سیستم خبره - (EXPERT SYSTEMS) این است که با بهره‌مندی از هوش مصنوعی در حوزه ماشین یادگیرنده (Machine learning) قادر به ایجاد سیستمی باشد که توانایی یادگیری خودکار و بهبود عملکرد خود از طریق تجربه خود یاد بگیرد و به سمت سیستم خود تکامل دهنده برود.

قبل از تمام اینها، منطق اصلی ایجاد آن سیستم است که باید براساس منطق ارجاع کار کارشناسی باشد.

کارشناسان عضو کانون تهران در ۷۱ رشته تخصصی و بالغ بر ۶۵۰ صلاحیت حرفه‌ای را دارند و دامنه وسیعی از موضوعات کارشناسی را پوشش می‌دهند. در بعضی از رشته‌های کارشناسی، وزن دانش نظری زیاد است و در برخی از رشته‌ها وزن مهارت زیاد است.

در برخی از رشته‌ها وزن دانش نظری بیشتر است، به عنوان نمونه در رشته مهندسی پزشکی که اکنون دعاوی و اختلافاتی وجود دارد، یکی از مسائل کالبره بودن و درست کار کردن دستگاه مهندسی پزشکی است و پرسش این است که آیا دستگاه کاری که باید انجام دهد را انجام داده است یا خیر؟ این مورد، یک کارشناسی را می‌خواهد که به جزئیات تخصصی و عملکردی آن دستگاه، اشرافیت فنی عمیقی داشته باشد.

لذا در اینجا بیشتر جنبه نظری قوی است. یعنی یک کارشناسی که الکترونیک را به خوبی بشناسد و به کارکردهای آن ماشین واقف باشد، می‌تواند تعیین کند که این ماشین کالبره بوده و سرویس را که باید ارائه می‌کرده، به درستی انجام داده است یا خیر.

در برخی از رشته‌ها وزن مهارت عملی و تجربی بیشتر است، در کارشناسی رشته‌های جواهرات، عتیقه‌جات، فرش یا آثار هنری نظیر تابلوی نقاشی، نقش دانش آکادمیک و دانش نظری، نسبت به مهارت و تجربه عملی کمتر است. به عنوان مثال، در رشته «جواهرات و سنگ‌های قیمتی» در خرید و فروش جواهرات اختلافات به وجود می‌آید و کارشناسی بیشتر بر مبنای تجربه و مهارت حرفه‌ای انجام می‌گیرد تا دانش آکادمیک و نظری.

از این رو دو منطق ارجاع متفاوت برای دو رشته

صلاحیت‌های مختلف و رشته‌های مختلف داریم. یک قاضی چگونه می‌تواند تشخیص دهد که این موضوع با کدام یک از صلاحیت‌ها مرتبط است؟ درخصوص شرایط گذشته که به آن اشاره کردید، سطح گستردگی علم تا این حد نبود و موضوعات و دعاوی هم در این حد نبود؛ یعنی دعاوی تا این اندازه ریز و با سیستم‌های امروزی نبود. لذا معقودم که این موضوع باز در سیستم دستی هم وجود دارد.

منظور این نیست که سیستم‌های کامپیوتری یا به تعبیر شما سیستم‌های الکترونیکی، توانایی پردازش و رتبه‌بندی کار کارشناسی و کارشناس را ندارند، بلکه مسئله این است که اصول کارشناسی و منطق ارجاع و انتخاب کارشناس که در ارجاع دستی و بدون سامانه کم و بیش (هرچند با خطا) رعایت می‌شد در طراحی و استقرار چهار سامانه فوق‌الذکر، در حد حداقل‌ها هم، رعایت نشده است.

راه‌حل طراحی سیستم‌های خبره براساس دانش کارشناسی و منطق ارجاع هر رشته کارشناسی است تا خطاهای ارجاع را به حداقل برساند.

پاسخ این پرسش که چرا اکنون خطای ارجاع زیاد است، این است که منطق ارجاع کارشناسی به کارشناس، به درستی رعایت نشده است. به عنوان نمونه در یکی از سامانه‌های ارجاع، معیار ارجاع مقایسه درآمد کارشناس با کارشناسان دیگر است. تمرکز بر کنترل درآمدها است تا تمرکز بر رتبه‌بندی کار و رتبه‌بندی کارشناس و تخصیص کارشناس مناسب برای هر کار خاص.

■ حتی سامانه‌های ثنا، ۲۰۲۰ و ۱۵۱۵

که می‌خواهند توزیع را عادلانه کنند، اصلاً دغدغه و موضوع‌شان کارشناسی نیست. درواقع این سامانه‌ها به دنبال این هستند که آن رانت پیش‌فرضی را که ممکن است افرادی که کار توزیع می‌کنند و ارجاع می‌دهند و احتمالاً کارها را به یکسری از افراد خاص می‌دهند، از دست آنها خارج کنند.

به موضوع درستی اشاره کردید. در حالتی که درآمد یا توزیع عادلانه باید یکی از ابعاد این سیستم‌های ارجاع باشد؛ ولی می‌بینیم که رکن نیست. اصل در انتخاب صحیح یک کارشناس برای یک موضوع کارشناسی است.

ما باید به این سمت برویم که در زمینه توزیع کار، فقط عدالت مالی در درآمد را مبنای قرار ندهیم. سامانه‌های مختلف ارجاع را آسیب‌شناسی کنیم و پس از اجماع روی اینکه این نظام‌نامه‌ها و سامانه‌ها چه اشکالاتی دارد، به یک اجماع ملی در منطق ارجاع برسیم

مختلف وجود دارد. شما نمی‌توانید با یک منطق ارجاع، کارشناس مهندسی پزشکی را انتخاب کنید و با همان منطق، کارشناس فرش یا جواهرات را انتخاب کنید.

پس وقتی صحبت از «منطق ارجاع» می‌شود، منظور این است که چگونه می‌توان کارشناس خاص را متناسب با کار خاص انتخاب کرد، این منطق را کارشناسان خبره هر رشته بهتر از هر شخص دیگری می‌دانند. در بهترین حالت این منطق را یک برنامه‌نویس یا یک معمار و تحلیلگر سیستم کامپیوتری به خوبی کارشناس رشته نمی‌داند. او باید محصولات و خروجی این افراد را وارد سیستم کند.

ضمن اینکه فرمایش شما مبنی بر اینکه فقط نگاه توزیع عادلانه بوده، صحیح است؛ اما از طرف دیگر اشکالی که در این سیستم وجود دارد، این است در هر جا که خواسته‌اند منطق ارجاع را عملیاتی کنند، کارشناس آن رشته را به خدمت نگرفته‌اند. چون ممکن است اختلاف بین کارشناسان هم وجود داشته باشد، در این صورت باید اجماع نظر کارشناسی رشته مبنای عمل شود.

این نکته مهمی است که باید انجام شود و اگر می‌خواهیم که سیستم‌های ما هوشمند و درست عمل کنند، باید منطق آنها درست باشد. چون خود سیستم‌ها که خلایقی از خود نخواهد داشت و این مسئله عمده‌ای است که در سیستم‌های ارجاع فعلی، آنچه حاکم است، «منطق ارجاع» چندان محلی از اعراب نداشته است.

■ **به نظر می‌رسد در نهاد قضایی هم باید یک دستگاه یا نهاد مشاوره کارشناسی به قضات وجود داشته باشد، متشکل از تمام ۷۱ رشته‌ای که به آن اشاره کردید، که به جای آنکه قاضی خودش پرونده را مطالعه کرده و تشخیص دهد که کار را به چه رشته و صلاحیت کارشناسی ارجاع دهد، آن نهاد مشاوره، کارشناس مربوطه را تعیین کند یا به قضات پیشنهاد دهد. اگر یک چنین نهاد مشاوره‌ای در سیستم قضایی وجود داشته باشد، هم‌راستا با فرمایش شما نخواهد بود؟**

این فرمایش شما صحیح است. یعنی اگر

یک نهاد مشاوره در نظام قضایی به وجود بیاید که به قاضی مشاوره بدهد که در انتخاب کارشناس باید چه ملاحظاتی را مدنظر قرار دهد و انتخاب آن کارشناس را به درستی انجام دهد؛ این می‌تواند کمک کند، اما از این مهم‌تر «تخصصی شدن قضات» است؛ یعنی همان اشکالی که ما در نظام قضایی داریم. البته در سال‌های اخیر نظام قضایی کشور به سمت تخصصی‌تر شدن حرکت کرده است؛ به طور نمونه وقتی مجتمع قضایی مفاسد اقتصادی را در نظام قضایی شکل می‌دهیم، کارشناسانی که دانش اقتصادی را هم به نوعی دارند یا در آن حوزه آموزش‌های تخصصی را می‌بینند، قضات این شعب مجتمع قضایی می‌شوند.

اگر ما می‌خواهیم کیفیت خدمات کارشناسی را در نظام قضایی ارتقا دهیم، لازم است همکاری مشترک بین نهادهای قضایی و نهادهای کارشناسی در حوزه‌های تخصصی از جمله پژوهش، آموزش، تدوین نظام‌نامه‌های اجرایی و طراحی و استقرار سیستم‌های فناوری اطلاعات را توسعه دهیم.

لازم است در اینجا به مطالعه‌ای اشاره کنم که توسط معاونت حقوقی قوه قضائیه درباره آسیب‌شناسی نظام کارشناسی کشور انجام شده است. البته این مطالعه به لحاظ روش‌مندی اشکالات مبنایی دارد، اما انجام آن خالی از فایده نبوده است. مستندی تهیه شده است که در آن بالغ بر ۸۰۰ مسئله یا اشکال موجود در نظام کارشناسی را شناسایی کرده‌اند. بخشی از اشکالات نظام کارشناسی به اشکالات موجود در نظام قضایی برمی‌گردد و منشأ بخشی دیگر نظام کارشناسی کشور است.

از منظر کمی و کیفی، مسائل نظام کارشناسی که ریشه در اشکالات نظام قضایی دارد، کمتر از مسائل نظام کارشناسی که ریشه در خود نظام کارشناسی دارد، نیست.

به عنوان مثال، شاید قاضی علم کافی نداشته باشد که قرار کارشناسی را به درستی انشا کند؛ هیئت کارشناسی و تخصص‌های مورد لزوم را چگونه انتخاب کند؛ در واقع قرار کارشناسی سرچشمه است، وقتی قرار به درستی تنظیم نشود، موضوع کارشناسی به انحراف کشیده می‌شود. پس ابتدا باید قرار به درستی تنظیم شود و هیئت کارشناسی به لحاظ صلاحیت و تخصص، به درستی انتخاب شوند و بعد به سراغ سیستم‌های خبره انتخاب کارشناس

اگر یک نهاد مشاوره در نظام قضایی به وجود بیاید که به قاضی مشاوره بدهد که در انتخاب کارشناس باید چه ملاحظاتی را مدنظر قرار دهد؛ این می‌تواند کمک کند، اما از این مهمتر «تخصصی شدن قضاوت» است؛ یعنی همان اشکالی که ما در نظام قضایی داریم

حق، شفاف شود؛ یعنی صلاحیت ارزیابی املاک رتبه‌بندی شود. مثل نظام مهندسی که می‌گویند ما چهار رتبه ساختمان شامل الف، ب، ج و د داریم و ناظر پایه ۳ نمی‌تواند بر ساختمان گروه د نظارت کند. این نیازمند آن است که شما قبل از اینکه به سراغ توزیع درست کار کارشناسی بروید، از آن سمت یک نظام رتبه‌بندی داشته باشید که دیگر یک کارشناس با سوابق کاری کمتر توقع نداشته باشد که چرا کاری که به کارشناسی با سوابق کاری بالاتر ارجاع شده، به او ارجاع نشده است.

اشارات هوشمندانه‌ای به اشکالاتی داشتید که در حوزه کارشناسی وجود دارد. بهتر است ما حوزه نظام قضایی و قضاوت را کنار بگذاریم و به مسائل خودمان بپردازیم. سه موضوع در اظهارات اخیر مطرح شد؛ یکی صلاحیت‌ها، دیگری نظام ارجاع یا سامانه ۲۰۲۰ که در حوزه قانون‌ها است و سومی رتبه‌بندی کارشناسی. من می‌خواهم به صورت جداگانه به این سه موضوع بپردازم.

اولا شکل‌گیری صلاحیت‌ها و افزایش صلاحیت‌ها، به صورت تدریجی بوده است و همچنان که قانون‌ها فرآیند ایجاد، تشکیل، رشد و توسعه عده و عده‌ای خود را داشته‌اند، صلاحیت‌ها هم به همین ترتیب بوده‌اند. شاید این تنوع صلاحیت‌ها که اکنون بالغ بر حدود هزار و ۱۰۰ صلاحیت است، شاید در ۲۰ سال قبل به نصف این تعداد می‌رسید و شاید در ۵ سال آینده تعداد صلاحیت‌های ما باید چند برابر امروز باشد.

اینکه ما صلاحیت‌ها را چگونه تعریف می‌کنیم و پیش‌نیازی و پس‌نیازی اعطای صلاحیت‌ها را چگونه تنظیم می‌کنیم، نیازمند بازنگری است. تغییراتی که در فضای کارشناسی انجام می‌شود، بازنگری در صلاحیت‌های حرفه‌ای را الزامی می‌کند.

شما به موضوع ارزیابی اشاره کردید. در مقطعی، «زمین» اهمیت کمتری داشته و «بنا» اهمیت بیشتری داشته است. حدود ۱۰۰ سال قبل، سهم ارزش زمین، به مراتب کمتر از سهم ارزش بنا در املاک بوده است؛ یعنی سهم بنایا اعیان (آنچه بر عرصه بکر عارض شده) بسیار بیشتر بوده است. در نتیجه ارزیابی عرصه

متناسب با آن موضوع برویم. وقتی سرچشمه با اشکال مواجه است؛ معلوم است که نتیجه هم با اشکالات عدیده‌ای مواجه است. پس یکی از مسائل ما این است که دانش قاضی باید ارتقا پیدا کند.

دانش قاضی در حوزه‌ای که می‌خواهد قضاوت کند، باید ارتقا یابد. پس بنابراین اگر بخواهیم تخصصی‌تر به این موضوع نگاه کنیم، باید به دنبال این برویم که کارشناسان یا افراد خبره‌ای که در یک حوزه تخصص دارند؛ در چند حوزه دارای تخصص شوند.

به طور نمونه اگر یک قاضی می‌خواهد در حوزه صنعت نفت قضاوت کند، باید یک دوره آموزشی یا کارورزی صنعت نفت را هم سپری کند تا این صنعت را بشناسد. قاضی‌ای که فقط حقوق خوانده نمی‌تواند در صنعت نفت به خوبی قضاوت کند. حال اگر یک موضوع چند دیسپلین داشته باشد و به اصلاح مولتی دیسپلینری باشد، قاضی باید در تمام این حوزه‌ها اطلاعات داشته باشد و شاید لازم باشد به جای یک قاضی شورای قضاوت وجود داشته باشد.

بنابراین ما هم باید در حوزه قضاوت و هم در حوزه کارشناسی به ارتقای کیفیت کارشناسی توجه کنیم. یکطرفه نگاه کردن، مسئله را حل نمی‌کند.

■ آیا جنبه‌عالی ایده‌ای برای این قضیه و برای تنوع صلاحیت‌ها و تخصصی شدن آنها دارید؟ اشاره کردید که مثلاً به صورت داخلی می‌توانیم بگوییم که سامانه ۲۰۲۰ نواقصی دارد و عیب و نقص اصلی این است که دید آن دید توزیع عادلانه است؛ در صورتی که بسیار مغفول مانده و به بعد کارشناسی آن کم‌توجهی شده است. اکنون این پیشنهاد روی سامانه ۲۰۲۰ است. حال اگر شما بخواهید راهکاری برای این نقص بدهید، از آن سمت هم باید کارشناسان را رتبه‌بندی کنید. فرضاً کارشناسان ارزیابی املاک، سوابق متفاوتی در این حوزه دارند و کارشناسان با سوابق کاری کمتر مدعی هستند که می‌توانند همان کاری را انجام دهند که کارشناسانی با سوابق بالاتر انجام می‌دهند. پس ابتدا باید این احقاق

ما باید سامانه‌های مختلف ارجاع را آسیب‌شناسی کنیم و اشکالات آنها را ریشه‌یابی کنیم. پس از اجماع روی اینکه این نظام‌نامه‌ها و سامانه‌ها چه اشکالاتی دارد؛ مرحله بعدی این است که باید به یک اجماع ملی در منطق ارجاع برسیم

راحت‌تر از ارزیابی اعیان بوده است. اما اکنون در مناطقی از شهرهای بزرگ و کلان‌شهرها شاهدیم که عرصه چندین برابر اعیان ارزش دارد، میزان سطح و سطوح، تراکم، نوع پهنه‌بندی و نوع کاربری کار ارزیابی عرصه را به مراتب پیچیده‌تر از ارزیابی اعیان می‌کند. به طوری که اکنون در مواردی دعوا حتی بر سر سانتی‌مترها در عرصه و اعیان است.

شاید اصلاً ۵۰ سال قبل مساحت یک متر مربع چندان هم مهم نبوده و مساحی اراضی را با قدم انجام می‌دادند. پس بنابراین تغییراتی که در حوزه شهرنشینی انجام شده و اهمیتی که زمین در کلان‌شهرها پیدا کرده، لزوم بازنگری در اعطای صلاحیت را برای ما دیکته می‌کند. پس به نظر می‌رسد فرمایش شما جای تأمل و بررسی را داشته باشد و شاید در کلان‌شهرها نباید به کارشناس مبتدی صلاحیت اولیه ارزیابی عرصه اعطا شود، بلکه او ابتدا باید یک بنا و اعیان یک ساختمان را ارزیابی کند. این مثال در همه حوزه‌ها نقش خود را نشان می‌دهد. یعنی تغییرات و تحولاتی که اتفاق افتاده، لزوم بازنگری صلاحیت‌ها را می‌طلبد. اولاً خود این صلاحیت چگونه تعریف شود و ثانیاً باید شکسته شود.

به طور مثال در حوزه صنعت و فن، این شکست صلاحیت‌ها در چند سال اخیر بیشتر شده و اعتقاد کارشناسان این رشته این است که باید بسیار بیش از این شکسته شود؛ به لحاظ اینکه موضوعات بسیار تخصصی‌تر شده است. پس هم «تعریف مجدد و بازتعریف صلاحیت‌ها» و هم «بازنگری در پیش‌نیازی و پس‌نیازی اعطای صلاحیت‌ها» و هم «فاصله زمانی بین صلاحیت‌ها» ضرورت دارد؛ اینطور نیست که همه کارشناسان را یکسان ببینیم. در برخی جاها الزام این است که فاصله اعطای صلاحیت بعدی باید طولانی‌تر باشد و اقتضای کسب مهارت در آن صلاحیت، این را ایجاب می‌کند. بنابراین این نیازمند یک تفکر عمیق در این حوزه است که متأسفانه توجه کافی به آن نشده است. این موارد از وظایف شورای عالی کارشناسان است که باید به صورت علمی، فنی و تخصصی به این مقولات بپردازند و با تشکیل کارگروه‌هایی از کارشناسان آن رشته‌ها این اقدام را شروع کنند و بازنگری‌ها و بازتعریف‌ها را در حوزه صلاحیت‌ها انجام دهند.

درباره موضوع نظام ارجاع کار و رتبه‌بندی کارشناسان، ما چند ماه قبل نشستی را با مقامات قوه قضائیه در معاونت حقوقی قوه داشتیم و در آن جلسه این بحث مطرح شد. مقامات قوه اذعان دارند که سیستم‌های موجود مطلوب نبوده و جوابگوی نیاز فعلی نظام قضایی و نظام غیرقضایی در ارجاع کار به کارشناسان نیست. عمده مشکل همه اینها همان «توزیع عادلانه کار» است.

فقط با عنوان اینکه یک کارشناسی از رانت استفاده نکند و کار بیشتری را نگیرد؛ در حالتی که مسئله این نیست؛ مسئله ارجاع‌دهنده است. در دارایی‌های ملی مثل پتروشیمی‌ها، نیروگاه‌ها، صنایع بزرگ مثل فولاد، خودروسازی و اغلب شرکت‌های بورسی و... به میزان ده درصد اشتباه در کارشناسی در هر کدام از این دارایی‌ها، آثار زیانباری را در سرمایه‌های ملی بر جا می‌گذارد. درواقع ده درصد در کارشناسی‌های متعارف مجاز است، اما در کارشناسی‌های کلان این ده درصد عدد بسیار بزرگی است. به طور مثال در صنایع پتروشیمی که بالای هزار همت ارزش دارند، ده درصد معادل صد همت است و این رقم، زیان بسیار بزرگی است که به منافع ملی وارد می‌شود. بنابراین مسئله وقتی حساس می‌شود که آثار این بازه‌ها و دقت‌ها متفاوت می‌شود.

فقط موضوع قضایی مطرح نیست و در موضوعات غیرقضایی هم مطرح است. بنابراین در همین مثالی که درباره صنایع پتروشیمی بیان شد، اگر کارشناس مربوطه، فرد خبره و متخصص صنعت پتروشیمی نباشد، خطای کوچک وی زیان بزرگی را به همراه خواهد داشت و اکنون در سیستم فعلی این اتفاق می‌افتد؛ یعنی بسیاری از زیان‌ها پنهان است و بعدها آشکار می‌شود. بنابراین ما باید به این سمت برویم که صرفاً مسائل مالی و جنبه درآمدی را در ارجاع کار نبینیم و در زمینه توزیع کار، فقط عدالت مالی در درآمد را مبنا قرار ندهیم. ما باید سامانه‌های مختلف ارجاع را آسیب‌شناسی کنیم و اشکالات آنها را ریشه‌یابی کنیم. پس از اجماع روی اینکه این نظام‌نامه‌ها و سامانه‌ها چه اشکالاتی دارد؛ مرحله بعدی این است که باید به یک اجماع ملی در منطق ارجاع برسیم. یعنی مسائلی که ما در تهران می‌بینیم، شاید مشابه مسائلی نباشد که در

مهندسی یک تفاوتی هم با کارشناسی دارد و آن اینکه موضوع سازمان نظام مهندسی کوچک و مشخص است؛ اما موضوع نظام کارشناسی گسترده است و هر کدام هم یک مورد خاصی دارد. یعنی فرضا این گونه نیست که در حوزه صنعت، یک مسئله کارشناسی با مسئله کارشناسی دیگر کاملاً یکسان باشد و هر موضوعی موارد اختصاصی خود را دارد.

استان‌های کوچک وجود دارد. درخصوص آنها هم باید اعمال نظر شود و می‌توانیم زمینه این کالیبراسیون رتبه‌بندی کارشناس و رتبه‌بندی کار و نظام ارجاع مبتنی بر منطق ارجاع درست، که کار متناسب با کارشناسی متناسب را بدهد، را ایجاد کنیم و برنامه ما این است که با یکی دو دوره اجرای سیستم دلفی بتوانیم اجماع‌سازی را انجام دهیم. ناگفته نماند، سازمان نظام

■ با تشکر از جناب‌عالی، لطفاً سخن پایانی را بفرمایید.

امیدوارم خداوند به همه ما توفیق دهد که در عرصه کارشناسی با ارائه خدمات خوب و با کیفیت به آحاد جامعه، نظام قضائی کشور، بخش دولتی و بخش خصوصی و اشخاص حقوقی و حقیقی در توسعه عدالت در جامعه و تحصیل حق نقش موثری داشته باشیم.

ارتقای خدمات کارشناسی ممکن نیست؛ مگر با ارتقای دانش، مهارت و طراحی، بازنگری و اصلاح نظامات کارشناسی.

امیدواریم با تعاملاتی که با نهادهای بالادستی، شورای عالی، مقامات عالی قضایی و معاونت حقوقی داریم، بتوانیم به هم کمک کنیم که با همفکری، همکاری و جامع‌نگری در همه ابعاد مسئله نظام کارشناسی، مسائل موجود را حل کنیم و روبه‌روز شاهد ارتقای کیفیت کار کارشناسی در کشور باشیم که می‌تواند نویدبخش ارتقای توسعه عدالت در جامعه باشد. استراتژی محوری برای ارتقای خدمات کارشناسی در جامعه، فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی است. اگر فرهنگ جامعه آماده نباشد، اقداماتی که انجام می‌دهیم، اثربخشی کمتری خواهد داشت.

بنابراین باید پذیرش وجود داشته باشد. وقتی می‌گوییم که فرضاً کارشناسی هم در حوزه قضاوت و هم در حوزه کارشناسی نیازمند تحول است، باید بپذیرند. یعنی اگر نظام قضایی و قضایی این را نپذیرد، ما هر چه کار کنیم، اثر مطلوب را نخواهد داشت. فرهنگ‌سازی زمانی انجام می‌شود که برنامه‌هایی در رسانه ملی در این زمینه ساخته شود، گفت‌وگوهای انجام شود و رسانه‌های عمومی وارد صحنه شوند؛ همان کاری که شما اکنون در رسانه انجام می‌دهید. نگاه و افکار عمومی نسبت به کارشناس باید از نگاه منفی به نگاه مثبت تبدیل شود؛ مثل نگاه مردم به پزشکان که عموم مردم نگاه مثبتی به پزشک دارند و پزشک را مفید به حال جامعه می‌دانند و معتقدند که پزشکان به جامعه خدمت می‌کنند، ولی نگاه عمومی نسبت به کارشناسان به این ترتیب نیست و باید پارادایم شیفت (تغییر و جایگزینی یک الگوی قدیمی با الگوی جدید) اتفاق بیفتد.

زمانی این اتفاق می‌افتد که درباره کارشناسی فرهنگ‌سازی شود، مورد نقد و گفت‌وگو قرار بگیرد، جلوی فساد گرفته شود و ایرادات ما گفته شود که جلوی آنها را بگیریم. تا وقتی نگاه عمومی نسبت به کارشناس ارتقا پیدا نکند و از خیر بودن وجود کارشناس اطمینان حاصل نشود، نتیجه مورد انتظار مطلوب از کار کارشناسی حاصل نمی‌شود. در خاتمه از تلاش‌های تمامی دست‌اندرکاران نشریه قانون تهران به ویژه جناب‌عالی صمیمانه تشکر می‌کنم و موفقیت روزافزون شما در اعتلای قانون را آرزو مندم.

آموزه‌های کمیسیون امور شکایات

شهریار سعادت

عضو هیئت مدیره و رئیس
کمیسیون امور شکایات

حسین احمدی

عضو و دبیر هیئت مدیره
و عضو کمیسیون امور شکایات

وقتی شاکی/شاکیان انتظامی جهت طرح شکایت علیه کارشناس یا تعدادی از کارشناسان در یک پرونده یا موضوع انجام کارشناسی، مراجعه می‌کنند؛ ابتدا باید ادله اثباتی و مدارک مثبته دال بر وقوع تخلف کارشناس را ارائه کنند. در کانون تهران به دلیل گستره پرونده‌ها، از دیرباز کمیسیون امور شکایات متشکل از ۳ تن از اعضای هیئت مدیره منتخب هیئت مدیره و از طرف، رسیدگی و بررسی شکلی نسبت به طرح مدعیات شاکی و احصای

موارد شکایت و دریافت مدارک جهت تشکیل پرونده انتظامی را به عهده دارند. در این کمیسیون، بدون ورود به ماهیت دعوا با مآخذ پرونده دادگستری، صرفاً ادعای شاکی با مآخذ مصادیق ماده ۲۶ قانون کارشناسان مورد مذاقه و بررسی واقع می‌شود و در صورت تکمیل پرونده با ارائه مدارک کامل در جهت ثبت شکایات در دبیرخانه و طی فرآیند رسیدگی در دادرسی انتظامی، شکایت به جریان می‌افتد. در اینجا صرف اعتراض به نظریه کارشناسی که محل آن در همان مراجعه به قاضی پرونده و ارائه لایحه اعتراض به نظریه کارشناس به موجب قانون است، نمی‌تواند به خودی خود به منزله پذیرش به عنوان شکایت از کارشناس تلقی شود. ضمن اینکه از مواد قانونی ۲۶۰، ۲۶۳ و ۲۶۵ چنین برمی‌آید که تشخیص داشتن کفایت کارشناسی از جهت تکرار، فقط با دادگاه است و تا هر زمانی که دادگاه صلاح بداند، می‌تواند اعتراض نسبت به کارشناسی را قبول کند و موضوع را به هیئت دیگری ارجاع دهد.^۱

انجام کارشناسی است که مشخصاً ذیل ماده ۲۶ قانون کارشناسان رسمی دادگستری قرار گرفته و مجازات متناظر آن عیناً تقنین شده است. ماده مزبور بیان می‌دارد که تخلفات و مجازات‌های انتظامی به قرار ذیل است:

الف- تخلفات انتظامی:

۱- عدم حضور در مراجع صالحه در وقت مقرر بدون عذر موجه؛

۲- توسل به معاذیری که خلاف بودن آنها بعداً ثابت شود؛

۳- مسامحه و سهل انگاری در اظهارنظر، هرچند مؤثر در تصمیمات مراجع صلاحیت‌دار باشد یا نباشد؛

مطابق بند ذیل ماده ۱۲ قانون کارشناسان رسمی دادگستری، وظایف هیئت مدیره هر کانون قبول شکایات و عندالاقضاء ارجاع به دادرسی انتظامی کانون برای تعقیب کارشناس رسمی است. تبصره ذیل همین بند اشاره می‌کند به اینکه تصمیمات هیئت مدیره درباره رد شکایت ظرف مدت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ به شاکی، قابل اعتراض و رسیدگی در دادرسی انتظامی کانون مربوط خواهد بود.

شرح ماده ۲۶ از قانون کارشناسان رسمی دادگستری در امور شکایات

دأب اصلی این مقال، تبیین و آگاهی‌رسانی درباره مصادیق تخلفات انتظامی حین ابلاغ به کارشناسان رسمی دادگستری و وقوع آن در مراحل

مطابق تبصره ۲
«اعمال ارتكابی
كارشناس،
چنانچه علاوه بر
تخلف انتظامی،
واجد وصف
کیفری باشد،
دادگاه انتظامی
مكلف است
پرونده امر را عیناً
به مراجع قضایی
صلاحیت دار
ارسال نماید»

کارشناسان در مورد کارشناسان متخلف است. مطابق تبصره ۳ ذیل ماده ۲۳ قانون مزبور، تصمیمات دادگاه انتظامی از جانب هیئت مدیره قانون مربوطه و از طرف محکوم علیه ظرف یک ماه پس از ابلاغ قابل تجدیدنظرخواهی است. براساس تبصره ۱ ذیل ماده ۲۶، درجه مجازات انتظامی هر کدام از تخلفات انتظامی متناظراً تعیین شده است. موارد مجازات‌ها به شرح ذیل است: تبصره ۱- مرتکبین هر یک از تخلفات ردیف‌های (۱)، (۲) و (۳) حسب مورد به مجازات درجه یک تا سه انتظامی محکوم می‌شوند.

مرتکبین هر یک از تخلفات ردیف‌های (۴)، (۵) و (۶) حسب مورد به مجازات درجه سه تا پنج انتظامی محکوم می‌شوند.

مرتکبین هر یک از تخلفات ردیف‌های (۷)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۱) و (۱۲) حسب مورد به مجازات درجه پنج تا شش انتظامی محکوم می‌شوند.

مرتکبین هر یک از تخلفات ردیف (۱۳) به مجازات درجه شش انتظامی محکوم می‌شوند.

همچنین قابل توجه است: مطابق تبصره ۲ «اعمال ارتكابی کارشناس، چنانچه علاوه بر تخلف انتظامی، واجد وصف کیفری باشد، دادگاه انتظامی مکلف است پرونده امر را عیناً به مراجع قضایی صلاحیت دار ارسال نماید.» و طبق تبصره ۳ «هیئت مدیره هر کانون مکلف است از تمدید پروانه کارشناسی رسمی کسانی که سه بار ظرف سه سال به مجازات‌های انتظامی محکوم می‌شوند، خودداری کند.» این گونه کارشناسان رسمی می‌توانند پس از مدت دو سال از تاریخ لغو پروانه، مجدداً تقاضای تمدید پروانه کارشناسی رسمی کنند، مگر اینکه به مجازات انتظامی محرومیت دائم یا موقت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی محکوم شده باشند.

مسامحات در کارشناسی و تحلیل شکایات و تخلفات پرتکرار

مصادیق مسامحه و سهل انگاری چیست؟ آیا مسامحه با سهل انگاری در لغت متمایز هستند؟! مسامحه در لغت نامه دهخدا همان سهل انگاری معنی شده است. لطف کردن، نرمی و مدارا کردن، سهل گرفتن، سهل انگاری کردن، تساهل و سهل انگاری نیز به معنای آسان گرفتن، به اندازه کافی جدی نبودن، کوتاهی کردن، قصور، اجتناب از انجام وظیفه و به تعویق انداختن کاری را می‌گویند. وظیفه‌ای که باید انجام داده می‌شده، ولی انجام نشده است. به عنوان مثال کارشناس باید به محل

۴- تسلیم اسناد و مدارک به اشخاصی که به لحاظ قانونی حق دریافت آن را ندارند و یا امتناع از تسلیم آنها به اشخاصی که حق دریافت دارند؛

۵- سوء رفتار و اعمال خلاف شئون شغلی؛

۶- نقض قوانین و مقررات در اظهار نظر کارشناسی؛

۷- انجام کارشناسی و اظهار نظر با وجود جهات رد قانونی؛

۸- انجام کارشناسی و اظهار نظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است؛

۹- انجام کارشناسی و اظهار نظر برخلاف واقع و تبانی؛

۱۰- انجام کارشناسی و اظهار نظر با پروانه‌ای که اعتبار آن منقضی شده باشد؛

۱۱- افشای اسرار و اسناد محرمانه؛

۱۲- اخذ وجه یا مال یا قبول خدمت مازاد بر تعرفه دستمزد و هزینه مقرر در قوانین یا دستورات مراجع صلاحیت دار؛

۱۳- انجام کارشناسی و اظهار نظر در زمان تعلیق، محرومیت از حقوق اجتماعی و یا اثبات فقد شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون.

ب- مجازات‌ها به ترتیب درجه:

۱- توبیخ با درج در پرونده کارشناس در کانون؛

۲- محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی به مدت یک سال؛

۳- محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی به مدت سه سال؛

۴- محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یک سال؛

۵- محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از یک تا سه سال؛

۶- محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی.

طبق ماده ۲۳ قانون کانون کارشناسان^۲، سه عضو دادگاه انتظامی کانون استان حسب مورد رأی مربوطه را انشا کرده و پس از صدور رأی و ابلاغ به طرفین؛ طبق ماده ۲۸ قانون کانون کارشناسان، رئیس هیئت مدیره هر کانون مسئول اجرای احکام قطعی دادگاه انتظامی و دادگاه تجدیدنظر

از جمله موضوعات پرتکرار در اعلام شکایت از برخی کارشناسان را می‌توان به قرار ذیل برشمرد:

- بی‌توجهی به اخطار قاضی / ابلاغیه قضایی؛
- بی‌توجهی در قبال ابهام در موضوع قرار کارشناسی؛
- الزام مراجعه به موقع به شعبه و مطالعه پرونده به‌ویژه با وجود عدم ارائه شماره تماس طرفین در ابلاغ؛
- اهمال در انجام کارشناسی به دلیل دستمزد ناکافی؛
- دلایل واهی و غیرموجه برای عدم مراجعه به هنگام به دادگاه (اعلام معاذیر غیرقابل پذیرش از نظر دادگاه)؛
- نداشتن عذر موجه: اعلام عذر به دلیل نبودن طولانی مدت در محل یا مسافرت‌های طولانی نیاز به مرخصی دارد؛
- عدم اعلام به هنگام معاذیر و اعلام به صورت نامه رسمی به دادگاه. اگر قاضی مصر به انجام کارشناسی است، توجه به موقع شود یا قاضی را معاذیر موجه اقناع نماید.

مراجعه و از موضوع مورد کارشناسی بازدید به عمل می‌آورده، اما مراجعه نکرده است یا باید مدارک و مستندات ضروری جهت انجام کارشناسی کامل دریافت می‌کرده، اما نکرده است. دو جنبه متصور است، تخلف یا مسامحه فی‌الذاته غیرارادی یا ارادی رخ داده باشد؛ جنبه غیرارادی، آن است که بدون قصد و سوءنیت به طور ناآگاهانه، به دلیل نداشتن علم لازم و کافی و عدم آموزش و به‌روزرسانی دانش کارشناسی، مسامحه و سهل‌انگاری از روی چهل و وظیفه‌شناسی رخ می‌دهد. برعکس ممکن است با جنبه ارادی، آگاهانه، با قصد و سوءنیت و قابل احراز از نظر رخداد سوءجریان؛ مسامحه و سهل‌انگاری عامدانه صورت پذیرفته باشد. اگرچه

ممکن است نتیجه ناشی از سهل‌انگاری تفاوتی حاصل نشده باشد، اما بین کارشناسی که به طور ارادی مسامحه یا تخلف کرده با کارشناسی که به طور غیرارادی مسامحه کرده است، می‌شود در نوع برخورد از منظر پیشگیرانه و تعیین مجازات، تمایز قائل شد.

بنابراین، از مصادیق مسامحه و سهل‌انگاری می‌توان به اجتناب از انجام یک وظیفه یا به تعویق انداختن کاری که امروز نیز می‌توان آن را انجام داد؛ یا اهمیت قائل نشدن برای مسئولیت کارشناسی، مدیریت ضعیف زمان، ناتوانی در اولویت بخشیدن به کارها، گنجاندن وظایفی متعدد در یک ظرف زمانی خاص، ناآگاهی نسبت به آنچه برای انجام کار موردنظر لازم است و عدم آموزش دیدن روش‌های لازم برای انجام کارشناسی را برشمرد. مسامحه و سهل‌انگاری در تخلفات کارشناس رسمی دادگستری می‌تواند در چندین حوزه از وظایف و مسئولیت‌های قانونی او مشاهده شود. این موارد عمدتاً شامل، تخطی از استانداردهای حرفه‌ای، بی‌توجهی به قوانین و مقررات، قصور در انجام وظایف محوله می‌شود. در یک جمع‌بندی کلی، تخلفات ناشی از مسامحه و سهل‌انگاری در کارشناسی رسمی دادگستری، شامل مواردی مانند بی‌دقتی در تهیه گزارش، تأخیر در تقدیم نظریه کارشناسی، عدم رعایت بیطرفی، افشای اطلاعات محرمانه، دریافت حق‌الزحمه غیرقانونی؛ که این تخلفات می‌تواند موجب ابطال گزارش کارشناسی، توبیخ، محدودیت یا محرومیت و تعلیق و یا حتی لغو پروانه کارشناس شود.

همچنین در مورد برخی مدعیات اصحاب دعوای پرونده‌های دادگستری که جهت طرح شکایت به دادسرای انتظامی کانون استان‌ها مراجعه می‌کنند، آن است که: چرا کارشناس تماسی نگرفته، مدارک و مستندات را دریافت نکرده، یا اصلاً ندیده است و بازدید در حضور آنان انجام نشده است. گلیه‌هایی نیز درباره رفتار کارشناس و نحوه برخورد با طرفین پرونده و رفتار نامناسب با اصحاب دعوا و امر و نهی کردن به اصحاب دعوا! تکبر و غرور نشان دادن! مطرح می‌شود. نکته مهم دیگر هرچند محدود و به ندرت مشاهده شده است، نیابتی کردن کارشناسی و واگذاری انجام کارشناسی به غیر! است که اصلاً قابل پذیرش نیست. اظهارنظر کارشناسی در حضور طرفین (افشای نظریه کارشناسی قبل از تقدیم رسمی گزارش کارشناسی) انجام کارشناسی خارج از حیطه صلاحیت، بی‌دقتی

۶ گزاره مهم از
وظایف کارشناس
در متن سوگندنامه
کارشناسان رسمی
دادگستری:
- به راستی و
درستی نظر خود را
اظهار نمایم؛
- اغراض شخصی
خود را در آن
دخالت ندهم؛
- تمام نظر خود را
نسبت به موضوع
کارشناسی اظهار
نمایم؛
- هیچ چیز را
مکتوم ندارم؛
- برخلاف واقع
چیزی نگویم و
ننویسم؛
- رازدار و امین
باشم

تشخیص دادن عذر، جلسه دادرسی را به وقت دیگری موکول می‌کند و این موضوع به طرفین دعوا ابلاغ می‌شود. در صورتی که عذر موجه ارائه نشود، جلسه دادگاه بدون حضور وکیل یا اصحاب دعوا برگزار خواهد شد.

در پایان با توجه به مطالب ارائه شده در این مقاله، مفید است یادآور این نکته شویم که ۶ گزاره مهم از وظایف کارشناس در متن سوگندنامه کارشناسان رسمی دادگستری عیناً گواه بر دقت نظر تنظیم کنندگان آن است؛ به نحوی که مشاهده می‌شود، براساس ماده ۱۷ قانون کارشناسان رسمی دادگستری، کارشناسان رسمی جدید به هنگام اخذ پروانه باید با حضور در جلسه هیئت مدیره کانون مربوط، با حضور ریاست دادگستری استان یا نماینده وی به شرح زیر سوگند یاد کنند: «به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنم در امور کارشناسی که به من ارجاع می‌گردد، خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته، ۱- به راستی و درستی نظر خود را اظهار نمایم؛ ۲- اغراض شخصی خود را در آن دخالت ندهم؛ ۳- تمام نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی اظهار نمایم؛ ۴- هیچ چیز را مکتوم ندارم؛ ۵- برخلاف واقع چیزی نگویم و ننویسم؛ ۶- رازدار و امین باشم.»

در همپوشانی صلاحیتی در موضوع کارشناسی و بی‌توجهی به الزام در درخواست رسمی کارشناس معین، استماع اظهارات طرفین و اخذ مدارک ضروری در انجام کارشناسی، مراجعه به دادگاه جهت مطالعه پرونده و حضور در محل و بازدید و نحوه نگارش گزارش کارشناسی و ورود بیجا به امور غیرکارشناسی ازجمله امور حقوقی و قضاوت و داوری به جای اظهار نظر کارشناسی، ارائه اطلاعات نادرست یا کتمان حقایق و جانب‌داری را از مهم‌ترین مصادیق گزارش خلاف واقع می‌توان تلقی کرد. این موارد تخلفات می‌تواند منجر به مسئولیت انتظامی، مدنی و حتی کیفری برای کارشناس رسمی دادگستری شود. به فراخور مراجعات در کمیسیون امور شکایات کانون استان تهران، گروه‌های پر شکایت به ترتیب اصالت خط، امضا و اثر انگشت، وسایل نقلیه، کشاورزی و منابع طبیعی، امور مالی، راه و ساختمان و نقشه‌برداری و مابقی گروه‌ها است.

در ضمن توضیح تکمیلی اینکه در خصوص عذرهای ذکر شده در ماده ۴۱ که هم برای اصحاب دعوا و هم برای وکلا قابل استناد است؛ باید مدارک و مستندات لازم برای اثبات این معاذیر به دادگاه ارائه شود. دادگاه پس از بررسی و در صورت موجه

۱. ماده ۲۶۰ قانون آیین دادرسی مدنی: پس از صدور قرار کارشناسی و انتخاب کارشناس و ایداع دستمزد، دادگاه به کارشناس اخطار می‌کند که ظرف مهلت تعیین شده در قرار کارشناسی، نظر خود را تقدیم نماید. وصول نظر کارشناس به طرفین ابلاغ خواهد شد، طرفین می‌توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ به دفتر دادگاه مراجعه کنند و با ملاحظه نظر کارشناس چنانچه مطلبی دارند نفیاً یا اثباتاً به‌طور کتبی اظهار نمایند. پس از انقضای مدت یادشده، دادگاه پرونده را ملاحظه و در صورت آماده بودن، مبادرت به انشای رأی می‌نماید.

* ماده ۲۶۳ قانون آیین دادرسی مدنی: در صورت لزوم تکمیل تحقیقات یا اخذ توضیح از کارشناس، دادگاه موارد تکمیل و توضیح را در صورت مجلس منعکس و به کارشناس اعلام و کارشناس را برای ادای توضیح دعوت می‌نماید. در صورت عدم حضور، کارشناس جلب خواهد شد. هرگاه پس از اخذ توضیحات، دادگاه کارشناسی را ناقص تشخیص دهد، قرار تکمیل آن را صادر و به همان کارشناس یا کارشناس دیگر محول می‌نماید.

* ماده ۲۶۵ قانون آیین دادرسی مدنی: در صورتی که نظر کارشناس با اوضاع و احوال محقق و معلوم مورد کارشناسی مطابقت نداشته باشد، دادگاه به آن ترتیب اثر نخواهد داد.

۲. ماده ۲۳- مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کلیه کارشناسان هر استان، دادگاه انتظامی مربوطه است. اعضای دادگاه به شرح زیر برای مدت چهار سال انتخاب می‌شوند:

۱- یک نفر حقوقدان دارای حداقل ده سال سابقه کار، به انتخاب رئیس قوه قضاییه؛

۲- رئیس هیئت مدیره کانون مربوطه یا یکی از اعضای هیئت مدیره به انتخاب رئیس کانون؛

۳- یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوط به انتخاب رئیس کانون مربوطه.

تبصره ۱- ریاست دادگاه با عضو حقوقدان خواهد بود.

ضرورت تحول در نظام کارشناسی

سید مهدی حسینی

عضو هیئت رئیسه گروه ۶

جهان هر لحظه در حال آفریده شدن و همواره در حال نو شدن است. موجودات، حیات و ممات مکرر دارند. روزها و شبها از پی هم خلق می‌شوند، بهاری جدید بعد از هر زمستان فرا می‌رسد. ایده‌های جدید و افکار

نو شکل می‌گیرند و مرز دانش بشر در علوم مختلف به سرعت جابه‌جا می‌شود. زمانه کنونی؛ عصر اطلاعات، عصر رایانه، عصر دیجیتال، عصر رسانه‌های جدید و هوش مصنوعی است. سرعت تغییرات به قدری است که اگر امروز حرکت نکنیم، سال‌ها از آن دور می‌مانیم. امروز تغییر و تحول سازمان‌ها، اجتناب‌ناپذیر است و به منظور ایجاد تحول‌های سازنده و مؤثر در سازمان‌ها، نیاز به طرح و برنامه است. سازمان‌ها برای دستیابی به اقتدار آتی، ناچارند هدف‌های «شدن» را به هدف‌های «ماندن» ترجیح دهند. به بیان دیگر، امروزه تحول، بازسازی و نوسازی، یکی از ابعاد مهم سلامت و ماندگاری سازمانی است. بنابراین مدیریت تغییر و تحول در سازمان‌ها، یکی از دشوارترین وظایف مدیران است. تحول در کانون کارشناسان با نگاه به قانون کارشناسان و همچنین در نظر گرفتن سند تحول قضایی در برنامه تحول پنج ساله هفتم کشور با حفظ استقلال و رعایت غیردولتی، غیرسیاسی و غیرانتفاعی بودن آن و همچنین در نظر گرفتن تهدیدات و آسیب‌شناسی اشکالات، به‌ویژه اصل تعارض منافع، اجتناب‌ناپذیر است.

۱- واژه‌شناسی تغییر و تحول سازمانی

خود در قبال ذی‌نفعان شفاف و پاسخگو هستند.

نگرش سیستمی: نگرش سیستمی به معنای مدیریت تمامی بخش‌های کانون به‌عنوان یک مجموعه منسجم برای تحقق فلسفه وجودی و چشم‌انداز آن است. در بازنگری و طراحی ساختار سازمانی کارآمد کانون، تمامی فرآیندها بازبینی و بازطراحی می‌شود تا با حذف و یا کاهش مراجعات حضوری و بروکراسی اداری، باعث تسهیل امور و افزایش کیفیت شود.

مردم‌داری و ارزش‌آفرینی: برقراری عدالت و نظم اجتماعی و تلاش برای ارائه نظرات کارشناسی صحیح و مبتنی بر واقعیت و در کمترین زمان. کانون متعالی باید بتواند با پیش‌بینی، شناسایی و درک نیازها و انتظارات متقاضیان کارشناسی و فراتر رفتن از آنها، همواره ارزش‌آفرینی کرده و تجربه خوشایندی را برای متقاضیان ایجاد کند. کانون متعالی، با متقاضیان روابطی پایدار مبتنی بر گشودگی، شفافیت و احترام متقابل برقرار می‌کند و همواره تجربه‌ها و برداشت‌های آنها را پایش کرده و به هر گونه بازخوردی، به‌طور سریع و اثربخش پاسخ می‌دهد.

یادگیری، بهبود و نوآوری: کانون متعالی، با پیش‌بینی و درک آینده همواره به دنبال یادگیری، آموزش و بهبود مداوم و نوآوری است و با بهره‌گیری از دانش نخبگان خود، توسعه فناوری‌ها و خلق ارزش‌های جدید، رضایت متقاضیان را فراهم می‌آورد. همچنین با مدیریت عملکرد و تحلیل فرآیندها و کلان‌داده‌ها، فرصت‌های بهبود را شناسایی می‌کند و از طریق تفکر ساختارشکنانه و به چالش کشیدن وضع موجود، نوآوری را ممکن می‌سازد و دستاوردهای نوآورانه

«تحول» یعنی تغییر بزرگ و شگرف. تحول، بزرگتر از تغییر است. به عبارت دیگر، هر تغییری را نمی‌توان تحول نامید. مراد از تحول، دگرگونی خودبه‌خودی بدون عامل خارجی و جوشش از درون سازمان است. باید توجه داشت که کانون، پیوسته از حالی به حال دیگر در تغییر است؛ اعم از این که مدیران نقش مؤثری را در تحول ایفا کنند، یا خیر. همچنین به این نکته فلسفی باید توجه کرد که بدون تغییرپذیری، تغییردهی ممکن نیست. در نصوص قرآن هم به این نکته اشاره شده و در آیه ۱۱ سوره رعد آمده است: «خوانند سرنوشت هیچ ملتی را تغییر نمی‌دهد، مگر اینکه آنان خود را تغییر دهند». یونسکو به تازگی تعریف جدیدی از سواد را ارائه داده است که در این تعریف جدید، «توانایی ایجاد تغییر با کمک دانسته‌ها» ملاک باسوادی قرار گرفته است. یعنی فردی که بتواند با استفاده از دانش و آموخته‌هایش، تغییری در زندگی خود ایجاد کند، باسواد محسوب می‌شود. پس اگر کانون با خیرالموجودین خود، تغییری در عملکرد خود ایجاد کند، یعنی توانسته در مرز دانش گام بردارد.

۲- خصوصیات کانون متعالی

هیئت‌مدیره آینده‌نگر و الهام‌بخش: سازمان‌های متعالی رهبرانی دارند که آینده را به تصویر می‌کشند و با ترغیب ذی‌نفعان، حمایت از ایده‌های خلاقانه و تفکر ساختارشکنانه و به‌کارگیری بهینه منابع، در جهت تحقق آن اقدام می‌کنند. این رهبران به‌عنوان الگو برای ارزش‌های سازمانی و رفتار اخلاقی عمل می‌کنند تا الهام‌بخش دیگران باشند. آنها فرهنگ سازمانی را توسعه می‌بخشند و ترویج می‌دهند و برای عملکرد

در کانون متعالی، کارکنان و کارشناسان از شایستگی‌های لازم برخوردارند و با پایبندی به ارزش‌ها، در برابر عملکرد خود پاسخگو هستند و فضایی سرشار از گفت‌وگوی اثربخش، در امور آن مشارکت می‌کنند

خود را برای سایر کانون‌ها و نهادهای موازی به اشتراک می‌گذارد.

دلبستگی کارکنان و کارشناسان: کانون متعالی، با ارج نهادن به کارکنان و کارشناسان، محیطی را برای عملکرد عالی آنها ایجاد می‌کند که در آن محیط، توانمندی، دلبستگی و اشتیاق کارکنان و کارشناسان برای دستیابی متوازن به اهداف کانون توسعه می‌یابد. در کانون متعالی، کارکنان و کارشناسان از شایستگی‌های لازم برخوردارند و با پایبندی به ارزش‌ها، در برابر عملکرد خود پاسخگو هستند و در فضایی سرشار از گفت‌وگوی اثربخش، در امور آن مشارکت می‌کنند.

توسعه شراکت‌ها مابین کانون‌ها: کانون متعالی با ایجاد شراکت استراتژیک با کانون‌های کل کشور، از توزیع همگن و افزایش کیفیت کارهای کارشناسی و انتقال تجربیات و موفقیت دوجانبه خود و کانون‌ها اطمینان حاصل می‌کند. کانون متعالی فعالانه با همکاران صنفی خود همکاری و هم‌آفرینی می‌کند تا از اطلاعات بومی، تخصص، دانش و تجارب یکدیگر، برای کسب منافع پایدار بهره‌برد و از همه مهمتر، رعایت انصاف در گزارش‌ها و کاهش اختلافات و ایجاد وحدت رویه‌ها، باعث افزایش رضایت متقاضیان شود. کانون متعالی با وجود محدودیت‌های جغرافیایی به وجود آمده ناشی از نگرش دست‌مزدمحور به دامنه عملکرد، با رعایت مصلحت، برای تغییر در نحوه نگرش سایر کانون‌ها، نیاز به تحول دارد تا در عمل با

افزایش کیفیت و کاهش زمان ارائه خدمات به جامعه از یک سو و از سوی دیگر، رفع تعارض منافع و ارجحیت منافع کشور و مردم، پیشرو باشد و الگوی تحول سایرین قرار گیرد.

مدیریت با چابکی: کانون متعالی، همواره نسبت به تغییرات محیطی آگاه‌هوشیار بوده و از توانایی لازم برای شناسایی فرصت‌ها، تهدیدها و پاسخگویی کارآمد و اثربخش به آنها برخوردار خواهد بود. با رصد مداوم اکوسیستم خود و ارزیابی و تحلیل داده‌ها، اطلاعات و دانش، درک مناسبی از مهم‌ترین چالش‌های حال و آینده به‌دست می‌آورد و تغییر و تحول مورد نیاز را از طریق فرآیندهای ساخت‌یافته، چابک و همسو با استراتژی، به موقع، سریع و منعطف پیش می‌برد. کانون متعالی با آماده کردن زیرساخت‌ها، پیشنهاددهنده تغییرات است، نه مجری تصمیماتی که از بیرون از بدنه کانون‌ها به آن القا می‌شود.

نتایج برجسته پایدار: کانون متعالی، در راستای تحقق فلسفه وجودی و حفظ استقلال، با به‌کارگیری اثربخش منابع و قابلیت‌های خود، در برابر شرایط ناسازگار محیطی تاب‌آور است و با حفظ مستمر روندهای رو به بهبود، به مجموعه‌ای از نتایج برجسته پایدار دست می‌یابد. کانون برای اطمینان از تاب‌آوری و پایداری، نتایج کلیدی مورد انتظار را تعریف و پایش کرده و با تحلیل آنها، روندهای آینده را پیش‌بینی می‌کند.

۳- تحولات مورد انتظار

نگرش درآمدمحور به حرفه کارشناسی آسیب‌زا است. کم‌اینکه قانون تسهیل، تهیه تعرفه نامتوازن، افزایش خطاها و اختلافات در نظرات کارشناسی و بروز اختلافات اخیر و مداخله در استقلال کارشناسان، ناشی از همین نگرش صرفاً مادی به حرفه کارشناسی است. تحول از بالا به پایین و پاکسازی از پله بالا به پایین رخ می‌دهد. اگر مسئولان کانون‌ها و شورای عالی، خواهان تغییر در بدنه کارشناسی هستند، ابتدا باید در نگرش خود تغییر ایجاد کنند؛ از تعارض منافع پرهیز کنند و زیرساخت‌ها را در راستای ایجاد شفافیت فراهم کنند. به نظر نگارنده، برای رسیدن به کانون متعالی، انجام تحولات زیر اجتناب‌ناپذیر است:

■ تحول در ساختار سازمانی و اداری کانون بر حسب افزایش تعداد کارشناسان و تعداد رشته‌ها با عنایت به پذیرفته‌شدگان اخیر در چارچوب تفکر سازمان انسانی و انسان‌سازمانی؛

■ تهیه و اجرای طرح اتوماسیون فرآیندهای کانون شامل پذیرش متقاضی، بارگذاری مدارک، ارجاع کار، استانداردسازی گزارش‌ها، ممیزی، رسیدگی به اعتراضات، شکایات، امور کارشناسان، امور مالی، ثبت فیش‌ها و...؛

■ استفاده از همه ظرفیت‌های موجود در بدنه کارشناسان برای پیگیری و اصلاح قانون تسهیل، به طوری که بر حسب نیاز و با رفع تعارضات با قانون کارشناسان، جذب و آموزش کارشناسان انجام شود؛

■ استفاده از همه ظرفیت‌ها برای تحول در ساختار نظام ارجاعات قضایی. هماهنگی با قوه قضاییه در کاهش زمان رسیدگی، شامل دسترسی الکترونیک به اوراق پرونده‌ها، دسترسی و انتقال الکترونیک دست‌مزد کارشناسان، اصلاح ساختار انتخاب کارشناسان، نظام امتیازدهی و رتبه‌بندی کارشناسان، به حداقل رساندن مداخلات انسانی در ارجاعات و تعریف نظام رتبه‌بندی و صلاحیت‌های کارشناسان برای ارجاعات قضایی.

کاربرد هوش مصنوعی در ارزیابی املاک و مستغلات

میریحیی فخری

کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

در سال‌های اخیر، استفاده از فناوری‌های نوین در فرآیندهای کارشناسی رسمی دادگستری، به‌ویژه در رشته راه و ساختمان، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. یکی از مهم‌ترین ارجاعات به کارشناسان رسمی در

این حوزه، ارزیابی املاک و مستغلات افراد حقیقی و حقوقی است که در آن دقت، صحت، و سرعت نظرات کارشناسی نقش حیاتی ایفا می‌کنند. با توجه به پیچیدگی‌ها و نیاز به تصمیم‌گیری دقیق و سریع در این زمینه، استفاده از فناوری‌های هوش مصنوعی می‌تواند به عنوان یک ابزار مؤثر جهت ارتقای کیفیت و کارایی نظرات کارشناسی مطرح شود. هدف این پژوهش، بررسی کاربردهای هوش مصنوعی در تهیه و ارائه نظرات کارشناسی رسمی در رشته راه و ساختمان، به‌ویژه در زمینه ارزیابی املاک و مستغلات است. این پژوهش تلاش دارد تا ضمن بررسی قابلیت‌های هوش مصنوعی در تسریع فرآیند کارشناسی، به تحلیل امکان‌سنجی استفاده از این فناوری در راستای تحقق عدالت قابل دسترس برای ذی‌نفعان مختلف بپردازد. نتایج این تحقیق می‌تواند به ارتقای شفافیت، دقت و رعایت انصاف در فرآیندهای کارشناسی رسمی دادگستری کمک کند و اعتماد عمومی به این نظرات را افزایش دهد.

کارشناسان رسمی کمک کند تا تصمیمات خود را بر پایه داده‌های گسترده و تحلیل‌های دقیق‌تری اتخاذ کنند. این فناوری‌ها علاوه بر ارتقای دقت و سرعت ارزیابی‌ها، می‌توانند به کاهش خطای انسانی، بهبود شفافیت و افزایش اعتماد عمومی در فرآیندهای کارشناسی کمک کنند.

با دستیابی به پیشرفت‌های شگرف در زمینه «فناوری‌های هوش مصنوعی (AI)» و «ماشین لرنینگ (ML)»، این فناوری‌ها به ابزاری تبدیل شده‌اند که می‌توانند بسیاری از فرآیندهای پیچیده و زمان‌بر انسانی را تسهیل دهند و بهبود ببخشند. در حوزه «کارشناسی رسمی دادگستری» و «ارزیابی املاک و مستغلات»، به عنوان یکی از فرآیندهای حساس و پیچیده حقوقی، استفاده از این فناوری‌ها می‌تواند دقت، سرعت، و شفافیت تصمیم‌گیری‌های کارشناسی را به طور چشمگیری افزایش دهد. با این حال، استفاده از هوش مصنوعی در این حوزه همچنان با چالش‌هایی نظیر مقاومت کارشناسان انسانی، نبود اعتماد به سیستم‌های هوش مصنوعی، و نیاز به استانداردسازی روبه‌رو است. بنابراین، هدف این مقاله «بررسی کاربردهای فناوری هوش مصنوعی در تهیه و ارائه نظرات کارشناسی رسمی در رشته راه و ساختمان، به‌ویژه در زمینه ارزیابی املاک و مستغلات» است. با توجه

در سیستم قضایی کشورها، نظرات کارشناسی رسمی دادگستری از اهمیت بالایی برخوردارند و به عنوان مرجع تصمیم‌گیری در مسائل پیچیده حقوقی و اقتصادی شناخته می‌شوند. در این میان، رشته راه و ساختمان به‌ویژه در زمینه ارزیابی املاک و مستغلات یکی از بخش‌های حیاتی این فرآیندها است. ارزیابی صحیح و دقیق املاک نه تنها بر اساس معیارهای فنی و قانونی، بلکه در تطابق با شرایط اقتصادی و اجتماعی جامعه نیز انجام می‌شود و بر تصمیم‌گیری‌های حقوقی تأثیرگذار است. در این راستا، کارشناسان رسمی دادگستری نقش اساسی در تضمین عدالت و دقت در فرآیندهای قضایی ایفا می‌کنند. اما با توجه به پیچیدگی‌های فنی، زمان‌بر بودن فرآیندها و نیاز به تصمیم‌گیری سریع و درست، چالش‌هایی در زمینه ارائه نظرات کارشناسی به‌ویژه در حوزه ارزیابی املاک و مستغلات وجود دارد.

در سال‌های اخیر، پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه فناوری اطلاعات و هوش مصنوعی (AI) این امکان را فراهم آورده‌اند تا فرآیندهای کارشناسی به‌ویژه در زمینه‌های فنی و پیچیده، با دقت و سرعت بیشتری انجام شوند. هوش مصنوعی به‌ویژه در زمینه تحلیل داده‌ها، شبیه‌سازی‌های پیچیده، پیش‌بینی روندهای بازار و مدل‌سازی‌های مالی می‌تواند به

در حوزه
«کارشناسی
رسمی
دادگستری» و
«ارزیابی املاک
و مستغلات»،
به عنوان یکی
از فرآیندهای
حساس و پیچیده
حقوقی، استفاده
از این فناوری‌ها
می‌تواند
دقت، سرعت،
و شفافیت
تصمیم‌گیری‌های
کارشناسی را به
طور چشمگیری
افزایش دهد

و ارائه نظرات دقیق‌تر، سریع‌تر و شفاف‌تر بیش از پیش احساس می‌شود. در بسیاری از پرونده‌ها، دقت در ارزیابی می‌تواند بر حقوق ذی‌نفعان تأثیر مستقیم داشته باشد و خطاهای انسانی می‌توانند به نتایج منجر شوند که عدالت را به خطر اندازند. بنابراین، بهره‌گیری از ابزارهای هوش مصنوعی که توانایی پردازش سریع و تحلیل دقیق داده‌ها را دارند، نه تنها می‌تواند به ارتقای عملکرد کارشناسان رسمی کمک کند، بلکه گامی مؤثر در جهت اعتمادسازی عمومی به نظام قضایی است. این تحقیق از آن جهت اهمیت دارد که می‌تواند راهکاری عملی و نوآورانه برای بهبود سیستم عدالت ارائه کند. روش این تحقیق ترکیبی از نوع میان رشته‌ای است و از روش‌های کیفی بهره می‌برد:

■ بررسی ادبیات موضوع با استفاده از منابع معتبر ایرانی و خارجی و منابع علمی، مقالات پژوهشی و گزارش‌های مرتبط با کاربردهای هوش مصنوعی در حوزه کارشناسی رسمی بررسی شدند. این مطالعات به درک بهتر زمینه‌های کاربردی و شناسایی چالش‌های موجود کمک کرده‌اند؛

■ مصاحبه با کارشناسان حوزه فناوری هوش مصنوعی و کارشناسی رسمی املاک؛

به ظرفیت‌های عظیم هوش مصنوعی در تحلیل داده‌ها و مدل‌سازی‌های پیچیده، این پژوهش به دنبال بررسی امکان‌سنجی استفاده از این فناوری‌ها به منظور تسهیل و بهبود فرآیندهای کارشناسی، و در نهایت تحقق عدالت قابل دسترس برای تمامی ذی‌نفعان است.

سوالی که در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به آن هستید، می‌تواند به شکل زیر مطرح شود:

«چگونه می‌توان از فناوری‌های هوش مصنوعی برای ارتقای دقت، سرعت و شفافیت فرآیندهای کارشناسی رسمی دادگستری در حوزه ارزیابی املاک و مستغلات استفاده کرد و این فناوری چه تأثیری بر تحقق عدالت قابل دسترس و اعتماد عمومی به نظرات کارشناسی خواهد داشت؟» این سوال به طور کلی بر سه محور اصلی متمرکز است:

■ کاربرد هوش مصنوعی در ارزیابی املاک و مستغلات؛

■ تأثیر آن بر ارتقای کیفیت نظرات کارشناسی؛

■ نقش آن در افزایش شفافیت و عدالت در فرآیندهای کارشناسی رسمی.

با توجه به پیچیدگی و حجم بالای ارجاعات کارشناسی رسمی در دادگستری، نیاز به بهبود فرآیندهای ارزیابی

هوش مصنوعی
با بهره‌گیری
از فناوری‌های
پیشرفته مانند
یادگیری ماشین،
پردازش زبان
طبیعی، و بینایی
کامپیوتری،
امکانات
گسترده‌ای برای
بهبود فرآیندهای
کارشناسی رسمی
فراهم کرده
است. در حوزه
کارشناسی رسمی،
به‌ویژه در رشته
راه و ساختمان،
این فناوری
می‌تواند در
تحلیل داده‌های
پیچیده، پیش‌بینی
روندهای آینده، و
ارائه تحلیل‌های
دقیق کمک کند

■ برای ارزیابی عملی قابلیت‌های هوش مصنوعی، داده‌های مربوط به ارزیابی املاک و مستغلات جمع‌آوری شده و با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین تحلیل شدند. این تحلیل‌ها شامل پیش‌بینی قیمت املاک و شبیه‌سازی فرآیندهای کارشناسی سنتی با استفاده از مدل‌های هوش مصنوعی بود؛

■ در بخش عملی تحقیق، نمونه‌ای از پرونده‌های کارشناسی رسمی مورد بررسی قرار گرفت و با استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی، نتایج حاصل از روش سنتی و فناوری نوین مقایسه شد. این بخش امکان سنجش دقت و کارایی هوش مصنوعی را فراهم آورد.

بررسی اجمالی هوش مصنوعی در زمینه کارشناسی رسمی

هوش مصنوعی با بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته مانند یادگیری ماشین، پردازش زبان طبیعی، و بینایی کامپیوتری، امکانات گسترده‌ای برای بهبود فرآیندهای کارشناسی رسمی فراهم کرده است. در حوزه کارشناسی رسمی، به‌ویژه در رشته راه و ساختمان، این فناوری می‌تواند در تحلیل داده‌های پیچیده، پیش‌بینی روندهای آینده، و ارائه تحلیل‌های دقیق کمک کند. در این بخش، به تفصیل جنبه‌های مختلف کاربرد هوش مصنوعی در زمینه کارشناسی رسمی را توضیح می‌دهیم:

تحلیل داده‌های بزرگ: یکی از چالش‌های اصلی در فرآیند کارشناسی، حجم بالای داده‌های مورد نیاز برای تحلیل است. هوش مصنوعی می‌تواند با پردازش حجم عظیمی از داده‌های تاریخی و کنونی، اطلاعات ارزشمندی درباره ارزش‌گذاری املاک، شرایط بازار، و روندهای اقتصادی ارائه دهد.

مدل‌سازی سه بعدی: ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند مدل‌های سه بعدی دقیقی از ساختمان‌ها و پروژه‌های عمرانی ایجاد کنند که به کارشناسان کمک می‌کند تا ابعاد، مترای و سایر ویژگی‌های فنی را به طور دقیق بررسی کنند. این مدل‌ها را همچنین می‌توان برای شبیه‌سازی سناریوهای مختلف و ارزیابی تأثیر تغییرات طراحی یا محیطی استفاده کرد.

پیش‌بینی قیمت: الگوریتم‌های یادگیری ماشین می‌توانند با تحلیل داده‌های بازار، پیش‌بینی‌های دقیقی از قیمت املاک و مستغلات ارائه دهند. این پیش‌بینی‌ها می‌توانند به کارشناسان رسمی در ارائه نظرات دقیق‌تر کمک کنند و

تصمیم‌گیری‌های اقتصادی را تسهیل کنند.

کاهش خطاهای انسانی: فرآیندهای سنتی کارشناسی معمولاً مستلزم جمع‌آوری و تحلیل داده‌های متعدد است که ممکن است در معرض خطاهای انسانی قرار گیرند. هوش مصنوعی می‌تواند با اتوماسیون این فرآیندها و ارائه تحلیل‌های استاندارد، احتمال بروز خطا را به حداقل برساند.

افزایش شفافیت: یکی از مهم‌ترین مزایای استفاده از هوش مصنوعی در کارشناسی رسمی، ارائه دلایل و شواهد برای نظرات کارشناسی است. سیستم‌های هوشمند می‌توانند روند تحلیل داده‌ها و استنتاج‌ها را به صورت شفاف و قابل فهم برای ذی‌نفعان توضیح دهند، که این امر به افزایش اعتماد عمومی به فرآیند کارشناسی کمک می‌کند.

پشتیبانی از تصمیم‌گیری: هوش مصنوعی می‌تواند به عنوان یک ابزار پشتیبان تصمیم‌گیری برای کارشناسان رسمی عمل کند. این سیستم‌ها می‌توانند گزینه‌های مختلف را تحلیل کرده و بهترین راه‌حل‌ها را پیشنهاد دهند. با توجه به این قابلیت‌ها، هوش مصنوعی می‌تواند به عنوان یک ابزار ارزشمند در بهبود فرآیندهای کارشناسی رسمی به کار گرفته شود و نقش مؤثری در افزایش کیفیت و کارایی این فرآیندها ایفا کند.

کاربردهای هوش مصنوعی در ارزیابی املاک و مستغلات

بخش «کاربردهای هوش مصنوعی در ارزیابی املاک و مستغلات» به بررسی جزئیاتی می‌پردازد که نشان می‌دهد چگونه فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند در تحلیل پیچیدگی‌های مرتبط با ارزیابی املاک مفید باشند. ارزیابی املاک نیازمند بررسی حجم زیادی از اطلاعات مربوط به ویژگی‌های فیزیکی ملک، موقعیت جغرافیایی، شرایط بازار، و سایر عوامل اقتصادی و اجتماعی است. هوش مصنوعی می‌تواند از الگوریتم‌های پردازش داده‌های بزرگ (Big Data) برای تحلیل این حجم عظیم از داده‌ها استفاده کند. در ادامه، به صورت مفصل‌تر به این کاربردها می‌پردازیم:

تحلیل داده‌های گسترده و پیچیده: ارزیابی ارزش یک ملک نیازمند تحلیل داده‌های متنوع و گسترده‌ای از جمله موقعیت جغرافیایی، ویژگی‌های فیزیکی ملک، شرایط بازار، و تأثیرات اقتصادی کلان است. هوش مصنوعی، به‌ویژه الگوریتم‌های یادگیری ماشین و شبکه‌های عصبی، این قابلیت را دارند که داده‌های عظیم را تحلیل کرده و روابط پنهان بین متغیرها را

یکی از چالش‌های
سنتی در ارزیابی
املاک، امکان
اعمال نظرهای
شخصی یا
اشتباهات انسانی
است. هوش
مصنوعی با ارائه
دلایل شفاف برای
تصمیمات خود،
به کارشناسان
امکان می‌دهد تا
ارزیابی‌هایی مبتنی
بر داده‌های دقیق
و تحلیل‌های قابل
اعتماد انجام دهند

بر ارزش آن دارد. هوش مصنوعی می‌تواند از ابزارهای پیشرفته تحلیل تصویر و مدل‌سازی سه‌بعدی استفاده کند تا جزئیات دقیقی از این ویژگی‌ها استخراج و در ارزیابی‌های لحاظ کند.

تحلیل داده‌های مکانی و جغرافیایی: موقعیت جغرافیایی یکی از عوامل کلیدی در ارزش‌گذاری املاک است. هوش مصنوعی می‌تواند از سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) برای تحلیل داده‌های مکانی استفاده کند. نمونه‌های تحلیل مکانی:

■ **دسترسی به خدمات عمومی:** ارزیابی فاصله ملک از مدارس، بیمارستان‌ها، و حمل و نقل عمومی.

■ **بررسی تغییرات محیطی:** شناسایی تغییرات در محیط اطراف ملک، مانند ساخت‌وسازهای جدید یا تغییرات در زیرساخت‌ها.

ارزیابی سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر: یکی از مزایای برجسته هوش مصنوعی، کاهش زمان و هزینه‌های مرتبط با ارزیابی است. الگوریتم‌های هوشمند می‌توانند بسیاری از وظایف را با سرعت بیشتری انجام دهند و در عین حال هزینه‌های جانبی، مانند استفاده از نیروی انسانی را کاهش دهند.

شناسایی و مدیریت ریسک‌ها: در ارزیابی املاک، شناسایی ریسک‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری یا استفاده از ملک بسیار اهمیت دارد. هوش مصنوعی می‌تواند به پیش‌بینی و مدیریت این ریسک‌ها کمک کند. مثال‌ها:

■ **شناسایی ریسک‌های حقوقی:** تحلیل داده‌های حقوقی مرتبط با ملک مانند سوابق مالکیت یا وجود اختلافات قضایی.

■ **ارزیابی ریسک‌های طبیعی:** بررسی احتمال وقوع حوادث طبیعی مانند سیل یا زلزله در منطقه.

پشتیبانی از تصمیم‌گیری اقتصادی: ارزیابی‌های دقیق‌تر که با استفاده از هوش مصنوعی انجام می‌شود، به افراد و سازمان‌ها کمک می‌کند تا تصمیمات اقتصادی بهتری بگیرند. برای مثال، یک سرمایه‌گذار می‌تواند بر اساس نتایج پیش‌بینی‌شده درباره بازار مسکن، درباره خرید یا فروش املاک تصمیم‌گیری کند.

تحلیل امکان‌سنجی استفاده از هوش مصنوعی در نظرات کارشناسی رسمی

امکان‌سنجی استفاده از هوش مصنوعی در نظرات کارشناسی رسمی مستلزم بررسی همه‌جانبه

کشف کنند. برای مثال، الگوریتم‌های یادگیری نظارت‌شده می‌توانند از داده‌های تاریخی استفاده کرده و مدل‌هایی را ایجاد کنند که پیش‌بینی‌های دقیقی از ارزش فعلی و آینده یک ملک ارائه دهند.

پیش‌بینی روندهای بازار املاک: یکی از چالش‌های سنتی در ارزیابی املاک، امکان اعمال نظرهای شخصی یا اشتباهات انسانی است. هوش مصنوعی با ارائه دلایل شفاف برای تصمیمات خود، به کارشناسان امکان می‌دهد تا ارزیابی‌هایی مبتنی بر داده‌های دقیق و تحلیل‌های قابل اعتماد انجام دهند. شفافیت بیشتر در فرآیندها، اعتماد عمومی را به نظرات کارشناسی افزایش می‌دهد.

مهم‌ترین روش‌ها:

■ **رگرسیون خطی و غیرخطی:** برای مدل‌سازی رابطه بین ویژگی‌های ملک (مانند متراژ، سن ساختمان، و محل قرارگیری) و قیمت آن.

■ **شبکه‌های عصبی عمیق (Deep Learning):** برای شناسایی روابط پیچیده و غیرخطی بین داده‌های مختلف و ارائه پیش‌بینی‌های دقیق‌تر.

مزایا:

■ **دقت بالا:** پیش‌بینی قیمت با دقت بیشتر از روش‌های سنتی.

■ **صرفه‌جویی در زمان:** انجام تحلیل‌های پیچیده در زمان کوتاه‌تر.

بهبود شفافیت در ارزیابی‌ها: یکی از چالش‌های سنتی در ارزیابی املاک، امکان اعمال نظرهای شخصی یا اشتباهات انسانی است. هوش مصنوعی با ارائه دلایل شفاف برای تصمیمات خود، به کارشناسان امکان می‌دهد تا ارزیابی‌هایی مبتنی بر داده‌های دقیق و تحلیل‌های قابل اعتماد انجام دهند. شفافیت بیشتر در فرآیندها، اعتماد عمومی را به نظرات کارشناسی افزایش می‌دهد.

کاهش خطاهای انسانی: در فرآیندهای سنتی، کارشناسان ممکن است به دلیل فشار زمانی یا پیچیدگی کار دچار خطا شوند. هوش مصنوعی با اتوماسیون بخش‌های مهمی از این فرآیند، از جمله جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، احتمال بروز خطا را کاهش داده و نتایج یکدستی ارائه می‌دهد.

تحلیل ویژگی‌های خاص ملک: ویژگی‌های خاص هر ملک، مانند معماری، مصالح استفاده‌شده، و شرایط محیطی، تأثیر مستقیمی

کارشناسان رسمی که به روش‌های سنتی عادت کرده‌اند، ممکن است در برابر استفاده از فناوری‌های جدید مقاومت نشان دهند. این مقاومت می‌تواند ناشی از نگرانی درباره جایگزینی نیروی انسانی یا عدم آشنایی کافی با هوش مصنوعی باشد

چالش‌ها، فرصت‌ها، و تأثیرات بالقوه این فناوری در بهبود کیفیت و کارایی فرآیندهای کارشناسی است. این تحلیل شامل ارزیابی ظرفیت‌های موجود، موانع احتمالی، و مزایای عملیاتی است که می‌تواند برای سیستم قضایی و کارشناسان رسمی دادگستری ایجاد شود. در ادامه، این موضوع از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد:

ظرفیت‌ها و مزایای بالقوه:

■ افزایش دقت و صحت نظرات کارشناسی

هوش مصنوعی با تحلیل داده‌های بزرگ و بهره‌گیری از الگوریتم‌های یادگیری ماشین می‌تواند داده‌های متنوع و پیچیده مرتبط با نظرات کارشناسی را با دقت بالایی تحلیل کند. این امر می‌تواند خطاهای انسانی ناشی از تحلیل‌های نادرست یا ناقص را به حداقل برساند.

■ کاهش زمان فرآیند کارشناسی

ابزارهای هوش مصنوعی قادرند حجم عظیمی از داده‌ها را در مدت زمان بسیار کوتاهی پردازش کنند. این قابلیت به کاهش زمان مورد نیاز برای انجام ارزیابی‌ها و تهیه نظرات کارشناسی کمک می‌کند، به‌ویژه در پرونده‌هایی که نیاز به تحلیل سریع دارند.

■ استانداردسازی فرآیندهای کارشناسی

استفاده از هوش مصنوعی می‌تواند به ایجاد چارچوب‌های استاندارد برای انجام ارزیابی‌ها کمک کند. الگوریتم‌ها و مدل‌های مبتنی بر داده می‌توانند فرآیند کارشناسی را قابل تکرار و مقایسه کنند، که این امر به شفافیت و اعتبار نظرات ارائه شده می‌افزاید.

■ پشتیبانی از تحلیل‌های پیچیده

در مواردی که عوامل متعددی بر نتیجه کارشناسی تأثیر می‌گذارند (مانند ارزیابی املاک با ویژگی‌های متنوع)، هوش مصنوعی قادر است روابط پیچیده بین داده‌ها را شناسایی و تحلیل کند. این تحلیل‌ها می‌توانند در ارائه نظرات دقیق‌تر و کامل‌تر به کارشناسان کمک کنند.

■ افزایش شفافیت و اعتماد عمومی

یکی از مزایای مهم هوش مصنوعی، توانایی آن در ارائه توضیحات شفاف و مبتنی بر داده‌ها برای نظرات کارشناسی است. این شفافیت می‌تواند اعتماد عمومی به نظرات

کارشناسی را تقویت کرده و از بروز تعارضات احتمالی جلوگیری کند.

چالش‌ها و موانع احتمالی

■ هزینه‌های اولیه پیاده‌سازی

راه‌اندازی سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی مستلزم سرمایه‌گذاری اولیه در زمینه خرید تجهیزات، توسعه نرم‌افزارها، و آموزش کارشناسان است. این هزینه‌ها ممکن است در کوتاه‌مدت مانع از پذیرش گسترده این فناوری شوند.

■ مقاومت در برابر تغییر

کارشناسان رسمی که به روش‌های سنتی عادت کرده‌اند، ممکن است در برابر استفاده از فناوری‌های جدید مقاومت نشان دهند. این مقاومت می‌تواند ناشی از نگرانی درباره جایگزینی نیروی انسانی یا عدم آشنایی کافی با هوش مصنوعی باشد.

■ محدودیت‌های داده

کیفیت و دسترسی به داده‌های دقیق و کامل از چالش‌های کلیدی در استفاده از هوش مصنوعی هستند. نبود داده‌های معتبر یا کافی می‌تواند دقت و صحت تحلیل‌های هوش مصنوعی را تحت تأثیر قرار دهد.

■ مسائل اخلاقی و قانونی

استفاده از هوش مصنوعی در فرآیندهای کارشناسی ممکن است مسائل اخلاقی و قانونی مرتبط با حریم خصوصی داده‌ها، بی‌طرفی الگوریتم‌ها، و پاسخگویی در صورت بروز خطا را به همراه داشته باشد.

■ نیاز به تخصص فنی

کاربرد هوش مصنوعی نیازمند دانش فنی و تخصص در زمینه فناوری اطلاعات است. این امر ممکن است نیاز به آموزش‌های گسترده و استخدام نیروهای متخصص را ضروری کند.

فرصت‌ها و پتانسیل‌ها

■ بهبود عدالت قابل دسترس

هوش مصنوعی می‌تواند فرآیند کارشناسی را برای پرونده‌های بیشتر و با سرعت بالاتر انجام دهد، که این امر موجب تحقق عدالت سریع‌تر و دسترسی بیشتر افراد به خدمات کارشناسی می‌شود.

■ کاهش تعارضات حقوقی

نظرات کارشناسی دقیق و مبتنی بر داده‌های

استفاده از هوش مصنوعی می‌تواند منجر به افزایش اعتماد عمومی، بهبود دقت و کاهش بار کاری کارشناسان رسمی شود. این عوامل ارزش افزوده غیرمالی ایجاد می‌کنند که در تصمیم‌گیری برای پیاده‌سازی این فناوری حائز اهمیت هستند

نحوه طراحی و تحلیل استفاده از هوش مصنوعی در ارزیابی املاک

برای انجام یک طراحی و تحلیل فرضی و مبتنی بر داده‌های واقعی با استفاده از هوش مصنوعی در ارزیابی املاک، ابتدا باید مشخص شود که:

■ هدف مطالعه موردی چیست؟ آیا

به دنبال بررسی دقت پیش‌بینی قیمت هستیم یا می‌خواهیم الگوریتم‌های هوش مصنوعی را برای مقایسه با روش‌های سنتی آزمایش کنیم؟

■ داده‌ها شامل چه ویژگی‌هایی هستند؟

اطلاعاتی مانند موقعیت جغرافیایی، مساحت، تعداد اتاق‌ها، قدمت ساختمان، وضعیت بازار، و ...

■ چه الگوریتم‌هایی استفاده خواهند شد؟

مدل‌هایی مانند رگرسیون خطی، جنگل تصادفی (Random Forest)، و شبکه‌های عصبی مصنوعی.

■ مقایسه چگونه انجام خواهد شد؟ آیا

نتایج پیش‌بینی‌های هوش مصنوعی با نتایج کارشناسان رسمی یا داده‌های واقعی بازار مقایسه خواهند شد؟

پیشنهاد روش پیش‌بینی قیمت املاک با استفاده از هوش مصنوعی

مرحله ۱: آماده‌سازی داده‌ها

داده‌های مربوط به املاک یک شهر یا منطقه خاص شامل موارد زیر جمع‌آوری می‌شوند:

■ ویژگی‌های ساختمان: تعدادی از ویژگی‌های

مهم نظیر مساحت، تعداد طبقات، تعداد اتاق‌ها، تعداد پارکینگ، مساحت انباری، جنس مصالح، موقعیت استقرار در طبقه، تجهیزات و امکانات در مشاعات، و سال ساخت.

■ ویژگی‌های مکانی: منطقه شهری، دسترسی

به مراکز خرید، فضای سبز و پارک‌ها، مراکز ورزشی، مدارس، و سیستم حمل و نقل عمومی.

■ ویژگی‌های اقتصادی: وضعیت بازار املاک،

نرخ بهره بانکی، و میزان تقاضای منطقه.

■ برچسب‌ها: قیمت واقعی ملک بر اساس

معاملات ثبت شده.

مرحله ۲: انتخاب الگوریتم‌های هوش مصنوعی

برای یک مطالعه موردی، از سه الگوریتم متفاوت برای پیش‌بینی قیمت ملک استفاده می‌شود:

شفاف می‌توانند احتمال تعارضات حقوقی ناشی از اختلافات در نتایج کارشناسی را کاهش دهند.

■ امکان تحلیل سناریوهای مختلف

ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند سناریوهای مختلف را شبیه‌سازی کنند و نتایج مختلف را در اختیار کارشناسان قرار دهند. این قابلیت در تصمیم‌گیری‌های حساس بسیار مؤثر است.

■ توسعه سیستم‌های بومی

با سرمایه‌گذاری در توسعه ابزارهای بومی مبتنی بر هوش مصنوعی، می‌توان نیازهای خاص نظام کارشناسی رسمی ایران را برطرف کرد و به استقلال فناوری دست یافت.

تحلیل هزینه-فایده

■ مزایای مالی بلندمدت

اگرچه پیاده‌سازی اولیه هوش مصنوعی مستلزم منابع مالی زیاد و هزینه‌بر است، اما در بلندمدت می‌تواند هزینه‌های عملیاتی را کاهش دهد. این کاهش هزینه از طریق بهبود بهره‌وری، کاهش نیاز به نیروی انسانی و افزایش سرعت انجام امور حاصل می‌شود.

■ مزایای غیرمالی

استفاده از هوش مصنوعی می‌تواند منجر به افزایش اعتماد عمومی، بهبود دقت و کاهش بار کاری کارشناسان رسمی شود. این عوامل ارزش افزوده غیرمالی ایجاد می‌کنند که در تصمیم‌گیری برای پیاده‌سازی این فناوری حائز اهمیت هستند.

مراحل اجرایی برای امکان‌سنجی عملی

■ جمع‌آوری داده‌های مرتبط: ایجاد بانک‌های

اطلاعاتی جامع برای تغذیه مدل‌های هوش مصنوعی.

■ آموزش کارشناسان رسمی: برگزاری

دوره‌های آموزشی برای آشنایی کارشناسان با مفاهیم و کاربردهای هوش مصنوعی.

■ آزمایش‌های پایلوت: اجرای پروژه‌های

آزمایشی در زمینه ارزیابی املاک و بررسی نتایج.

■ توسعه ابزارهای بومی: طراحی نرم‌افزارها و

الگوریتم‌های متناسب با نیازهای کارشناسان رسمی.

■ بررسی بازخوردها: تحلیل بازخوردهای

کاربران و اصلاح مدل‌ها بر اساس نیازهای واقعی.

برای بهره‌گیری کامل از پتانسیل‌های هوش مصنوعی، لازم است اقداماتی در جهت توسعه ابزارهای بومی، آموزش کارشناسان رسمی، و ارتقای زیرساخت‌های فناوری صورت گیرد. از سوی دیگر، تحقیقات بیشتری برای بررسی تأثیر بلندمدت این فناوری بر عدالت قضایی و کاهش نابرابری‌ها ضروری است

(۱) رگرسیون خطی: برای تحلیل و شناسایی روابط خطی بین ویژگی‌ها و قیمت.

(۲) جنگل تصادفی: برای بررسی اثر ترکیبی ویژگی‌ها و شناسایی الگوهای پیچیده.

(۳) شبکه‌های عصبی مصنوعی: برای یادگیری روابط غیرخطی و پیچیده بین داده‌ها.

مرحله ۳: آموزش مدل‌ها

مدل‌ها با استفاده از ۷۰ درصد از داده‌های جمع‌آوری شده آموزش داده می‌شوند، و ۳۰ درصد باقی‌مانده برای آزمایش عملکرد مدل‌ها استفاده می‌شود.

مرحله ۴: تحلیل عملکرد مدل‌ها

معیارهای زیر برای ارزیابی عملکرد مدل‌ها استفاده می‌شوند:

■ میانگین خطای مطلق (MAE): میانگین اختلاف مطلق بین پیش‌بینی و قیمت واقعی.

■ میانگین خطای مربعی (MSE): شاخص حساس به خطاهای بزرگ‌تر.

■ ضریب تعیین (R^2): میزان توضیح‌دهندگی مدل برای تغییرات قیمت.

مرحله ۵: مقایسه با روش سنتی

پیش‌بینی‌های هوش مصنوعی با ارزیابی‌های کارشناسان رسمی و قیمت‌های واقعی بازار مقایسه می‌شوند.

مرحله ۶: جمع‌بندی

■ هوش مصنوعی دقت بیشتری در پیش‌بینی قیمت برای مناطق با داده‌های گسترده نشان می‌دهد.

■ در مناطقی که داده‌های کمتری موجود است، روش‌های سنتی همچنان مزیت نسبی دارند.

■ شبکه‌های عصبی به دلیل توانایی در شناسایی روابط غیرخطی، نتایج بهتری از روش‌های ساده مانند رگرسیون خطی ارائه می‌دهند.

نتیجه‌گیری

استفاده از هوش مصنوعی در فرآیندهای کارشناسی رسمی، به‌ویژه در حوزه راه و ساختمان و ارزیابی املاک و مستغلات، نه تنها یک امکان، بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در دنیای مدرن محسوب می‌شود.

رشد روزافزون پرونده‌های قضایی، وجود اختلافات فاحش و بلکه افحش در نظرات ارزیابی املاک و افزایش شکایات علیه کارشناسان رسمی دادگستری ناشی از این اختلافات، نیاز به ارائه نظرات کارشناسی دقیق و به‌موقع، و پیچیدگی عوامل مؤثر بر ارزیابی‌ها، همگی بر ضرورت استفاده از ابزارهای نوین تأکید دارند. هوش مصنوعی، با قابلیت‌های منحصر به فرد خود مانند تحلیل داده‌های بزرگ، پیش‌بینی روندهای آتی، و اتوماسیون فرآیندهای پیچیده، می‌تواند تحولی بنیادین در این حوزه ایجاد کند.

از جمله مهم‌ترین دستاوردهای هوش مصنوعی در این زمینه می‌توان به کاهش زمان و هزینه‌های کارشناسی، افزایش دقت و شفافیت، و بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها اشاره کرد. ابزارهای هوشمند می‌توانند با تحلیل جامع داده‌ها و شبیه‌سازی شرایط مختلف، در ارائه نظراتی مبتنی بر شواهد و استدلال‌های دقیق به کارشناسان کمک کنند. این فناوری‌ها همچنین می‌توانند با کاهش احتمال بروز خطاهای انسانی، اعتماد عمومی به نظام کارشناسی رسمی و به تبع آن، نظام قضایی را افزایش دهند.

تحلیل امکان‌سنجی استفاده از هوش مصنوعی نشان می‌دهد که با وجود برخی موانع مانند هزینه‌های اولیه، مقاومت در برابر تغییر، و نیاز به آموزش متخصصان، فرصت‌های موجود نظیر افزایش دقت، تسریع فرآیندها، و ارتقای شفافیت، بر این چالش‌ها غلبه خواهد کرد. مهم‌تر از همه، استفاده از هوش مصنوعی می‌تواند گامی مؤثر در جهت تحقق عدالت اجتماعی باشد، زیرا این فناوری با کاهش خطاها و ارائه نظرات بیطرفانه، از منافع تمامی ذی‌نفعان حمایت می‌کند.

مطالعه انجام‌شده در این مقاله نیز نشان داد که هوش مصنوعی قادر است با استفاده از الگوریتم‌های پیشرفته مانند یادگیری ماشین، نتایجی دقیق‌تر و سریع‌تر از روش‌های سنتی ارائه دهد. این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که فناوری‌های هوشمند می‌توانند پیچیدگی‌های موجود در ارزیابی املاک را مدیریت کنند و با ارائه مدل‌های دقیق و شفاف، ابزار مؤثری برای کارشناسان رسمی باشند.

با این حال، برای بهره‌گیری کامل از پتانسیل‌های هوش مصنوعی، لازم است اقداماتی در جهت توسعه ابزارهای بومی، آموزش کارشناسان رسمی، و ارتقای زیرساخت‌های فناوری صورت گیرد. از سوی دیگر، تحقیقات بیشتری برای بررسی تأثیر

بلکه زمینه ساز افزایش شفافیت، دقت، و اعتماد عمومی به نظام قضایی می شود. این پیشرفت می تواند الگویی برای دیگر حوزه های قضایی باشد و به طور مستقیم در جهت تقویت عدالت و انصاف در جامعه عمل کند.

بلندمدت این فناوری بر عدالت قضایی و کاهش نابرابری ها ضروری است. به طور کلی، می توان نتیجه گرفت که استفاده از هوش مصنوعی در فرآیندهای کارشناسی رسمی نه تنها به بهبود کارایی و کیفیت این فرآیندها کمک می کند،

پیشنهادها برای تحقیقات آینده:

در ادامه، پیشنهادهایی برای تحقیقات آینده در زمینه استفاده از هوش مصنوعی در نظرات کارشناسی رسمی ارائه شده است. این پیشنهادها می توانند مسیرهای جدیدی برای پژوهش و توسعه در این حوزه ایجاد کنند:

- بررسی تأثیر هوش مصنوعی بر کاهش خطاهای انسانی در نظرات کارشناسی رسمی.
- طراحی مدل و توسعه ابزارهای بومی مبتنی بر هوش مصنوعی برای ارزیابی املاک و مستغلات.
- ارزیابی هزینه-فایده استفاده از هوش مصنوعی در فرآیندهای کارشناسی رسمی.
- نحوه آموزش و توانمندسازی کارشناسان رسمی برای استفاده از فناوری های نوین.
- ارزیابی تطبیقی سیستم های هوش مصنوعی در حوزه کارشناسی رسمی بین کشورهای مختلف.
- تحلیل نقش هوش مصنوعی در بهبود شفافیت و اعتماد عمومی در فرآیندهای کارشناسی رسمی.
- ارزیابی چالش های حقوقی و اخلاقی استفاده از هوش مصنوعی در کارشناسی رسمی.
- ایجاد چارچوب های استاندارد برای استفاده از هوش مصنوعی در کارشناسی رسمی.

فهرست منابع:

۱. حسینی، محمدرضا و همکاران. کاربرد هوش مصنوعی در تحلیل داده های بزرگ. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی شریف، ۱۳۹۹.
۲. رضایی، علی اکبر و علیزاده، مرتضی. «بررسی نقش فناوری های نوین در ارزیابی املاک». مجله مهندسی راه و ساختمان ایران، دوره ۱۲، شماره ۴، ۱۴۰۰.
۳. شریعتی، امیرحسین. هوش مصنوعی در حقوق و قضاوت: فرصت ها و چالش ها. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۸.
۴. احمدی، پرویز و همکاران. «مدل سازی پیش بینی قیمت املاک با استفاده از الگوریتم های یادگیری ماشین». فصلنامه پژوهش های هوش مصنوعی، شماره ۲، ۱۴۰۱.
۵. کاظمی، نادر. «تحلیل امکان سنجی استفاده از هوش مصنوعی در نظام قضایی ایران». مجله حقوق و فناوری اطلاعات، دوره ۱۰، شماره ۳، ۱۴۰۰.
۶. سازمان فناوری اطلاعات ایران. گزارش پیشرفت هوش مصنوعی در ایران. تهران: مرکز ملی فضای مجازی، ۱۴۰۰.
7. Adadi, Amina, and Mohammed Berrada. "Peeking inside the black-box: A survey on explainable artificial intelligence (XAI)." IEEE Access, 2018.
8. Goodfellow, Ian, Yoshua Bengio, and Aaron Courville. Deep Learning. MIT Press, 2016.
9. McKinsey Global Institute. "The future of work with AI: Impacts on the real estate industry." McKinsey Report, 2020.
10. Scherer, Matthew U. "Regulating artificial intelligence systems: Risks, challenges, competencies, and strategies." Harvard Journal of Law & Technology, 2016.
11. Goldfarb, Avi, and Daniel Trefler. "AI and international trade: Opportunities and challenges." Journal of Economic Perspectives, Vol.33, No.3, 2019.
12. Wirth, Nikolaus. "Towards Explainable AI: The role of transparency and interpretability in AI-driven decision-making." Journal of Artificial Intelligence Research, 2020.
13. Chui, Michael, et al. "Notes from the AI frontier: Modeling the impact of AI on real estate valuation." McKinsey Quarterly, 2019.
14. ISO 37153: Smart Infrastructure and AI Applications for Real Estate Valuation, 2020.
15. World Economic Forum. AI in Real Estate and Urban Development. Geneva, 2021.

اصول اخلاق حرفه‌ای در کارشناسی رسمی دادگستری

حامد ختایی

عضو کانون کارشناسان رسمی
دادگستری استان تهران

ثبات و آرامش در زندگی اجتماعی نیازمند یکسری اصول و ضمانت است تا جامعه با رعایت آنها از ناهنجاری دور باشد. اخلاق و قانون، هر دو چارچوب‌ها و ضوابطی را در جامعه مشخص می‌کنند که رعایت و توجه به هر کدام دارای

نتایجی است؛ با این تفاوت که اخلاق بنا بر ارزش‌های انسانی و درونی با انتخاب فرد شکل می‌گیرد و قانون دارای حریم‌های فردی و اجتماعی الزامی و با ضمانت اجرایی همراه است. اخلاق‌ورزی در نسبت با افراد، حرفه‌ها، مشاغل و محیط‌های اجتماعی مسائل مختلفی ایجاد می‌کند. اخلاق حرفه‌ای به عنوان شاخه‌ای از علم اخلاق، شیوه‌های رفتاری متداول در میان اهل یک حرفه تعریف می‌شود. هر حرفه‌ای شیوه‌های رفتاری خاص خود را دارد که متفاوت از حرفه‌های دیگر است. تعهد به ایده‌آل‌های اخلاق حرفه‌ای در یک سطح وسیع، از طرفی منشأ اعتبار و صلاحیت صاحبان آن حرفه است و از طرف دیگر با توجه به پیوستگی و تأثیر متقابل روابط اجتماعی بر یکدیگر، موجب پیشرفت کل جامعه در سطوح مختلف می‌شود. کارشناسی رسمی دادگستری حرفه‌ای است که به جنبه‌های فنی و تخصصی اختلافات بین افراد می‌پردازد. دعاوی مطروحه در دادگستری جنبه‌های علمی، اقتصادی و اجتماعی مختلفی دارد که قضاوت درباره آن‌ها مستلزم داشتن علم و تخصص کافی در رشته‌های گوناگون است و چون احراز تخصص‌های مختلف نه تنها برای یک قاضی، بلکه برای هیچ‌کس میسر نیست؛ از این رو دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی برای کشف حقیقت از افرادی که در موضوع مورد اختلاف تخصص دارند، استعلام و نظرخواهی می‌کنند. کارشناس رسمی دادگستری به عنوان یکی از ارکان مهم سیستم قضایی، نقش حیاتی در ارائه نظرات تخصصی و کمک به دادگاه در رسیدن به تصمیمات عادلانه ایفا می‌کند. این نقش حساس، مستلزم رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای است که نه تنها اعتبار شخصی کارشناس، بلکه اعتماد عمومی به سیستم قضایی را نیز تقویت می‌کند.

به عدالت و انصاف را در اولویت قرار دهد. هدف نهایی او باید کمک به تحقق عدالت و حمایت از حقوق افراد باشد.

استقلال و بی‌طرفی

یکی از مهم‌ترین اصول اخلاقی برای کارشناس رسمی دادگستری، استقلال و بی‌طرفی است. کارشناس باید بدون تأثیرپذیری از فشارهای خارجی، روابط شخصی یا منافع مالی، نظرات خود را بر اساس واقعیت‌ها و دانش تخصصی ارائه دهد. هرگونه جانب‌داری می‌تواند منجر به بی‌اعتمادی نسبت به سیستم قضایی شود.

رازداری

کارشناس رسمی دادگستری به اطلاعات محرمانه و حساس دسترسی دارد. رعایت اصل رازداری و حفظ اسرار موکلین و پرونده‌ها از جمله وظایف اخلاقی و قانونی اوست. افشای اطلاعات محرمانه نه تنها اعتبار کارشناس را خدشه‌دار می‌کند، بلکه ممکن است به حقوق افراد نیز لطمه وارد کند.

صداقت و شفافیت

کارشناس باید در ارائه نظرات و گزارش‌های خود کاملاً صادق و شفاف باشد. هرگونه تحریف، پنهان‌کاری یا ارائه اطلاعات نادرست، می‌تواند به تصمیمات

در قوانین و مقررات جاری کشور در خصوص کارشناسی، مفاد و مواد متعددی مطرح است که حیطه وظایف کارشناسان رسمی دادگستری را مشخص می‌کند. مواد ۲۵۷ تا ۲۶۹ قانون آیین دادرسی مدنی، مواد ۱۵۵ تا ۱۶۷ قانون آیین دادرسی کیفری، قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری و آیین‌نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری، از اهم این قوانین است. نظریه کارشناسی، نتیجه پرونده و فرجام هر یک از طرفین اختلاف را مشخص می‌کند. از این رو اگر کارشناس در انجام احسن وظایف خود کوتاهی کند، ممکن است موجبات تضییع حقوق افراد را فراهم آورد. علاوه بر عموم مردم جامعه در موقعیت طرفین دعوی در پرونده‌های قضایی، کارشناسان هم با گروه همکاران خود و هم با عوامل دادگاه در ارتباط هستند و این ارتباطات حیطه اخلاق حرفه‌ای کارشناسی را شکل می‌دهد. با توجه به اینکه اخلاق و قانون در موارد متعددی دارای همپوشانی است، بسیاری از ارکان اخلاق حرفه کارشناسی در مواد قانونی ذکر شده است. در این یادداشت اصول اخلاقی که کارشناس رسمی دادگستری باید رعایت کند، طرح می‌شود.

تعهد به عدالت

کارشناس رسمی دادگستری باید همواره تعهد خود

د

کارشناس باید به
حریم شخصی
افراد احترام
بگذارد و از
سوءاستفاده از
اطلاعات شخصی
افراد خودداری
کند. هرگونه
استفاده نادرست
از اطلاعات
شخصی، نه تنها
اخلاقی نیست،
بلکه ممکن است
پیگرد قانونی نیز
به همراه داشته
باشد

ناعادلانه قضایی منجر شود. صداقت در کار، اعتماد دادگاه و طرفین پرونده را جلب می‌کند.

تخصص و دانش به‌روز

برای اشراف کامل بر موضوع پرونده و کشف حقیقت در حیطه صلاحیت کارشناسی، کارشناس باید هم به لحاظ برخورداری از دانش و هم صرف وقت تمام تلاش خود را انجام دهد. این وظیفه اخلاقی کارشناسان است تا همواره از آخرین تحولات علمی در حوزه تخصصی خود اطلاع و آگاهی داشته باشند. کمبود دانش در موضوعات تخصصی کارشناسی موجب ارائه نظریات نادرست می‌شود و ممکن است به تضییع حقوق طرفین دعوی بینجامد. همچنین کارشناسان باید جهت مطالعه پرونده و بررسی میدانی و محلی و استماع اظهارات طرفین، وقت کافی صرف کنند. گاهی ممکن است شاهد این باشیم که کارشناسان به دلیل اشتغال در مشاغل متعدد و یا پذیرش تعدد پرونده‌های کارشناسی، وقت کافی برای اشراف بر موضوع و نتیجه‌گیری صحیح صرف نکنند.

رعایت حریم شخصی

کارشناس باید به حریم شخصی افراد احترام بگذارد و از سوءاستفاده از اطلاعات شخصی افراد خودداری کند.

هرگونه استفاده نادرست از اطلاعات شخصی، نه‌تنها اخلاقی نیست، بلکه ممکن است پیگرد قانونی نیز به همراه داشته باشد.

پاسخگویی

کارشناس رسمی دادگستری باید در قبال نظرات و گزارش‌های خود پاسخگو باشد. اگر اشتباهی در گزارش یا تحلیل‌ها رخ دهد، کارشناس باید مسئولیت آن را بپذیرد و در صورت لزوم، اصلاحات لازم را انجام دهد.

پرهیز از تضاد منافع

کارشناس باید از هرگونه موقعیتی که ممکن است منجر به تضاد منافع شود، اجتناب کند. برای مثال، اگر کارشناس در پرونده‌ای منافع شخصی یا مالی داشته باشد، باید از مشارکت در آن پرونده خودداری کند تا بی‌طرفی اوزیر سوال نرود.

احترام به قانون و مقررات

کارشناس رسمی دادگستری باید همواره قوانین و مقررات مربوط به حرفه خود را رعایت کند. هرگونه تخلف از قوانین، نه‌تنها اعتبار حرفه‌ای او را خدشه‌دار می‌کند، بلکه ممکن است به مجازات‌های قانونی نیز منجر شود.

رفتار حرفه‌ای

کارشناس باید در برخورد با طرفین پرونده، وکلا، قضات و سایر کارشناسان، رفتاری حرفه‌ای و محترمانه داشته باشد. هرگونه رفتار توهین‌آمیز یا غیرحرفه‌ای، می‌تواند به اعتبار او و سیستم قضایی لطمه وارد کند. با توجه به اینکه روش ارجاع پرونده‌های کارشناسی از طرف مراجع قضایی طبق قانون قرعه مطرح شده است، هرگونه تلاش برای اخذ کار کارشناسی خارج از موارد قانونی، از مصادیق عدم رعایت اخلاق حرفه‌ای محسوب می‌شود.

ارائه خدمات کارشناسی مازاد و خارج از صلاحیت‌های حرفه‌ای به جهت جلب نظر و اخذ کار از متقاضیان کارشناسی، از دیگر موارد عدم رعایت اخلاق کارشناسی قلمداد می‌شود، که هرچند ممکن است مورد شکایت و کشف مراجع انتظامی و قضایی قرار نگیرد، ولی علاوه بر امکان تضییع حقوق ذینفعان پرونده به لحاظ عدم تبحر کارشناس در موضوع، موجب تضییع حقوق سایر کارشناسان می‌شود. همچنین ارائه تخفیف از حق الزحمه کارشناسی به جهت جلب نظر و اخذ کار از متقاضیان، مسئله‌ای است که موجب تضییع حقوق سایر کارشناسان می‌شود.

از موقعیت‌های کارشناسی که گاهی به جهاتی با بی‌اخلاقی همراه می‌شود، انجام کارشناسی به صورت گروهی یا هیئتی است. به تشخیص قضات و یا به درخواست طرفین دعوی، کارشناسی‌های انفرادی پرونده در مراحل بعد به کارشناسی‌های هیئتی در قالب گروه‌های سه نفره و بیشتر می‌رسد. به طور منطقی، چنین انتظار می‌رود که خروجی کارشناسی‌های هیئتی از دقت نظر و صحت نتیجه بیشتری نسبت به کارشناسی‌های انفرادی برخوردار باشند. اما گاهی مشاهده می‌کنیم که یک یا چند نفر از اعضای هیئت مراحل بررسی و ارائه نظریه و نگارش گزارش را انجام می‌دهند و باقی اعضا صرفاً در امضای گزارش ایفای نقش می‌کنند. در صورتی که به لحاظ قانونی و اخلاقی، تمامی اعضای هیئت باید در مسیر پرونده و مسائل مربوط به آن فعال باشند و نتیجه کارشناسی، خروجی فعالیت و خرد جمعی تمام اعضا باشد. با توجه به اینکه اکثر پرونده‌های قضایی که جنبه‌های فنی و تخصصی دارد، طبق قانون جهت بررسی و ارائه نظر به کارشناس ارجاع می‌شود و صدور رأی توسط قضات در این‌گونه پرونده‌ها براساس نظرات کارشناسان است، بر این اساس، رعایت اخلاق کارشناسی علاوه بر الزامات قانونی اهمیت ویژه‌ای دارد. رعایت اصول اخلاقی توسط کارشناس رسمی دادگستری نه‌تنها به ارتقای اعتبار حرفه‌ای او کمک می‌کند، بلکه نقش مهمی در تقویت اعتماد عمومی نسبت به سیستم قضایی دارد.

دید و بازدید نوروزی کارشناسان کانون استان تهران

در این دیدار که به مناسبت آغاز سال جدید و تبریک اعیاد انجام گرفت، کارشناسان و مدیران کانون در فضایی صمیمی ضمن تجدید دیدار، با یکدیگر به احوالپرسی و گفت‌وگو پرداختند.

رئیس و اعضای هیئت مدیره، بازرسان و دادستان انتظامی روز شنبه ۲۳ فروردین ماه ۱۴۰۴ با صدها نفر از کارشناسان کانون تهران در محل ساختمان سعادت‌آباد، با یکدیگر دیدار و گفت‌وگو کردند.

دیدار نوروزی رئیس و اعضای هیئت مدیره کانون استان تهران با رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار

صیدی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در این دیدار گفت: کانون بزرگ کارشناسان رسمی دادگستری همواره همکاری‌های خوب و موفقیت‌آمیز با سازمان بورس داشته و امیدواریم که در آینده نیز بتوانیم درباره قیمت‌گذاری‌های واقعی ارزش سهام شرکت‌های بورسی، از خدمات و همکاری‌های کانون تهران استفاده کنیم.

جلسه دوستانه‌ای با حضور رئیس و اعضای هیئت مدیره کانون تهران و حجت‌الله صیدی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار، روز شنبه ۲۳ فروردین ماه در محل ساختمان بورس و اوراق بهادار برگزار شد. در این دیدار و گفت‌وگوی صمیمانه، طرفین بر همکاری‌های متقابل تاکید و توافق کردند تا از ظرفیت‌های کانون کارشناسان استان تهران، حداکثر بهره‌برداری صورت پذیرد.

دیدار نوروزی مسئولان کانون استان تهران با رئیس و اعضای شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری

به محدودیت‌های جغرافیایی کارشناسان، تعرفه، کاستی‌های نظام‌نامه‌های ابلاغی، نقاط ضعف سامانه ارجاع و نبود نظام رتبه‌بندی کارشناسان، که ناخواسته منجر به توزیع نامتوازن کارها می‌شود، اشاره کرد که درخصوص آنها بحث و تبادل نظر انجام شد.

رئیس و اعضای هیئت مدیره کانون تهران، روز شنبه ۲۳ فروردین ماه در محل ساختمان ظفر، با رئیس و اعضای شورای عالی کارشناسان، دیدار و گفتگو کردند. در این دیدار، بخشی از مهم‌ترین مشکلات و مسائل کانون مورد بحث و بررسی قرار گرفت. از جمله این چالش‌ها می‌توان

مرحوم مهندس
عبدالحسین ابراهیمی قاجار

مفاخر کانون

مرحوم مهندس ابراهیمی علاوه بر تدریس در دانشکده افسری و دانشکده فنی دانشگاه تهران، تدریس و ریاست انستیتوراه و ساختمان دانشکده پلی تکنیک تهران را در کارنامه حرفه ای خود دارد. در سال ۱۳۵۳ مرحوم مهندس ابراهیمی قاجار با همراهی تعدادی از کارشناسان و با پیگیری مستمر کانون کارشناسان رسمی، وزارت دادگستری را تأسیس کرد. در سال ۱۳۵۸ با تصویب قانون استقلال کانون در شورای انقلاب کانون کارشناسان رسمی استقلال یافت. وی اولین رئیس هیئت مدیره کانون در سال های ۱۳۵۸ و ۱۳۵۹ بود. این شخصیت پرافتخار در تاریخ ۲۶ فروردین ماه سال ۱۳۶۰ در تهران درگذشت و در جوار حرم مطهر امام رضا (ع) در مشهد مقدس به خاک سپرده شد. یاد و نامش گرامی باد.

مرحوم مهندس «عبدالحسین ابراهیمی قاجار» از پایه گذاران کانون کارشناسان رسمی دادگستری، در سال ۱۲۸۹ در شهر تهران متولد شد. وی فارغ التحصیل دانشگاه دولتی لیژ بلژیک در رشته مهندسی راه و ساختمان بود و در سال ۱۳۱۶ به استخدام وزارت راه درآمد. ریاست اداره شوسه تهران، عضویت در هیئت مدیره و ریاست دفتر فنی بنادر و کشتیرانی و مشاور عالی فنی وزارت راه بخشی از سوابق او در این وزارتخانه است. از دیگر سمت های وی می توان به قائم مقام شهرداری پایتخت و معاون فنی شهرداری پایتخت در طول سال های ۱۳۴۷ تا ۱۳۴۸ و ریاست هیئت مدیره و مدیرعامل مترو تهران در طول سال های ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۰ (زمان فوت) اشاره کرد.

سال ۱۳۵۳
مرحوم مهندس
ابراهیمی قاجار با
همراهی تعدادی
از کارشناسان و با
پیگیری مستمر
کانون کارشناسان
رسمی، وزارت
دادگستری را تأسیس
کرد. در سال ۱۳۵۸
با تصویب قانون
استقلال کانون در
شورای انقلاب کانون
کارشناسان رسمی
استقلال یافت

کارت هیت
شماره ۱۳۵۹۲۱۲
تاریخ ۱۳۵۹/۲/۱۲
کانون کارشناسان رسمی مهندسان
نام عضو: دکتر محمد علی محمدی
شماره: ۱۵۷۷۴
رئیس هیئت مدیره کانون
این کارت به من و کانون دانشمندی و مهندسی من اختصاص دارد. محمد علی محمدی

وزارت مسکن و شهرسازی
پروانه مهندسی ساختمان
در اجرای قانون نظام مهندسی و ساختمان و با توجه به ماده ۱۸ آیین نامه
مؤید پروانه مهندسی ساختمان که مندرج در پیوسته این پروانه است
این پروانه به نام آقای محمدالحسن ابراهیمی قاجار
دارنده شناسنامه شماره ۱۵۷۷۴ صادره از تهران
مترق سال ۱۳۹۸ خورشیدی صادر میگردد.
وزیر مسکن و شهرسازی
شماره پروانه مهندسی ساختمان ۱۰۳-۰۵۴۷
۵۴/۱۰/۲۸

ریاست اداره
شوشه تهران،
عضویت در هیئت
مدیره و ریاست
دفتر فنی بنادر و
کشتیرانی و مشاور
عالی فنی وزارت راه
بخشی از سوابق
لودر این وزارتخانه
است

شماره ۱۳۵۹۲۱۲
تاریخ صدور ۱۳۵۹/۲/۱۲
مدت اعتبار ۵/۲/۱۳۶۰
وزارت کشور
شهرستانی کل کشور
گروه اطلاعات و اداره اطلاعات
به هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی مهندسان وزارت کشور که اسامی آنها در ذیل مندرج است و قرار واجد شرایط مقرر میباشد
اجازه افتتاح کانون کارشناسان رسمی مهندسان وزارت کشور را بدهد.
اسامی هیئت مدیره
آقایان: محمدالحسن ابراهیمی قاجار، حبیب الله محمدی و یار محمدی، سید محمودی و لایق، محمد رشاد و محمد
محمد حسین ریگزار و...
رئیس اداره اطلاعات

وَأَفِ قَوْلًا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا
(آیه ۱۳۹۲)
و خدا به عهد خود پناه و تکیه که آیه (در امانت) از عهد و پیمان صادق خواهد شد
انجمن نظارت و انتخابات هیئت مدیره اولین دوره
سازمان نظام مهندسان ساختمان و تأسیسات پایتخت
نظر به ماده یکم قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قانون نظام معماری و ساختمانی مصوب
ششم شهریور ماه ۲۵۳۶
نظر به ماده نهم آیین نامه انتخاب و وظائف هیئت مدیره سازمان نظام مهندسان ساختمان
و تأسیسات مصوب ۲۵۳۶/۹/۲۰ هیئت وزیران
با استناد مفاد صورت جلسه مورخ ۲۵۳۷/۲/۱۳ انجمن نظارت
جناب آقای محمدالحسن ابراهیمی قاجار
گواهی میشود که
دارنده شناسنامه شماره ۱۵۷۷۴
صادر از تهران
دارنده پروانه اشتغال شماره ۱۰۳-۰۵۴۷ از وزارت مسکن و
شهرسازی در انتخابات هیئت مدیره اولین دوره سازمان نظام مهندسان ساختمان و تأسیسات
پایتخت که در تاریخ ۲۵۳۷/۳/۲۶ در تهران انجام یافت با بدست آوردن ۲۰۰ رأی
از ۲۰۵ رأی مأخوذه ردیف چهارم را در بین متخین مهندسان ساختمان آخرا از ویست
عضو اصلی هیئت مدیره اولین دوره سازمان نظام ساختمان و تأسیسات پایتخت انتخاب
شده است.
رئیس انجمن نظارت و انتخابات هیئت مدیره اولین دوره
سازمان نظام مهندسان ساختمان و تأسیسات پایتخت
انجمن نظارت و انتخابات هیئت مدیره اولین دوره
سازمان نظام مهندسان ساختمان و تأسیسات پایتخت

* منبع: کتاب همراه کارشناس تألیف مهندس شاهرخ ابراهیمی قاجار و اسناد و مدارک شخصی ایشان

تأسیس قانون کارشناسان رسمی دادگستری

ابوالحسن امیر ابراهیمی، رحمت‌اله مقدم مراغه‌ای، منوچهر ادیب فر، علی اصغر اقتصاد و منوچهر خلخالی به عنوان اعضای هیأت مدیره اجازه افتتاح قانون کارشناسان وزارت دادگستری داده شده است. مدت اعتبارنامه مذکور از تاریخ ۱۳۵۳/۰۴/۰۹ الی ۱۳۵۵/۰۴/۰۹ به مدت دو سال بوده است.

مجمع عمومی بعدی طبق آگهی شماره ۶/۳۱۷۲۶ مورخ ۲۵۳۶/۱۲/۲۲ صادره از سوی اداره کل ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی مندرج در روزنامه رسمی شماره ۹۶۹۱ مورخ ۲۵۳۷/۰۱/۰۷ در تاریخ ۱۳۵۶/۰۳/۱۶ برگزار و ارکان برای مدت دو سال به شرح ذیل انتخاب شدند.

اساسنامه قانون کارشناسان رسمی وزارت دادگستری مشتمل بر ۲۸ ماده و شش تبصره در جلسه مورخ ۱۳۵۲/۰۵/۰۴ مجمع عمومی به تصویب رسید و در تاریخ ۱۳۵۳/۰۴/۳۱ تحت شماره ۱۵۲۳ در اداره کل ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی ثبت گردیده است. اسامی اعضاء مؤسس به شرح مندرج در اعتبارنامه می باشد.

طبق سوابق موجود براساس اعتبارنامه شماره ۶۵۱۸-۹۳۱ مورخ ۱۳۵۳/۰۴/۰۹ صادره از سوی اداره اطلاعات شهربانی کل کشور آقایان عبدالحسین ابراهیمی قاجار، حبیب‌اله مهدوی اردبیلی، سید محمود روح الامینی، محمدرضا نظام‌الدین، محمد حسین رستگار رازی، محسن معارفی،

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تاریخ شروع / تاریخ پایان
۱	عبدالحسین ابراهیمی	رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۲	سید محمود روح‌الامینی	نائب رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۳	حبیب مهدوی اردبیلی	نائب رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۴	سید جواد مقیمی ارشادی	مسئول امور مالی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۵	حسن اربابیان	منشی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۶	محمدحسین رستگار رازی	منشی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۷	هوشنگ رشید یاسمی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۸	علی اصغر اقتصاد	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۹	مهدی مهران	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۰	محسن معارفی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۱	احمد احتشام شهیدی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۲	سید محسن ویژه	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۳	منوچهر ادیب فر	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۴	محمدحسین نظام‌الدین موحد	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۵	احمد رضایت	بازرس اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۶	محمد حسن بهجو	بازرس اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۷	اصغر ثمره گلستانه	بازرس علی‌البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶
۱۸	مهدی بامداد فرخ	دادستان	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۵۶/۳/۱۶

پس از انقلاب اسلامی، لایحه قانونی مربوط به استقلال قانون کارشناسان رسمی در تاریخ ۱۳۵۸/۰۸/۰۱ به تصویب شورای انقلاب رسید و طبق ماده ۶ هیأت مدیره قانون کارشناسان استان تهران مرکب از یازده نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی‌البدل و دو نفر بازرس اصلی و یک نفر بازرس علی‌البدل برای مدت چهار سال از طرف مجمع عمومی انتخاب شدند.

فهرست ارکان
هیئت مدیره
قانون دوره
قبل از انقلاب

فهرست ارکان
هیئت مدیره
کانون دوره

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تاریخ شروع / تاریخ پایان
۱	عبدالحسین ابراهیمی	رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۲	سید محمود روح‌الامینی	نائب رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۳	مصطفی کتیرائی	نائب رئیس	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۴	حبیب مهدوی اردبیلی	مسئول امور مالی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۵	شمس الدین علمی غروی	منشی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۶	محمد ایثاری	منشی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۷	غلامعلی وارسته پور	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۸	یوسف طاهری قزوینی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۹	منوچهر ایازی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۰	مهدی مهران	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۱	رشید یاسمی	عضو اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۲	غلامعلی فقیه	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۳	منوچهر پویا	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۴	علی اصغر اقتصاد	عضو علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۵	اصغر ثمره گلستانه	بازرس اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۶	مجتبی بهرامعلی	بازرس اصلی	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۷	فریدون ایزد پناه	بازرس علی البدل	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶
۱۸	مهدی بامداد فرخ	دادستان	۱۳۵۸/۱۰/۲۳ - ۱۳۶۳/۳/۲۶

فهرست ارکان
هیئت مدیره
کانون دوره

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تاریخ شروع / تاریخ پایان
۱	مصطفی کتیرائی	رئیس	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۲	محمد ایثاری	نائب رئیس	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۳	پرویز پویان	نائب رئیس	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۴	حبیب مهدوی اردبیلی	مسئول امور مالی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۵	مرتضی مرتضوی	منشی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۶	منوچهر پویا	منشی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۷	یوسف طاهری قزوینی	عضو اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۸	منوچهر معقول	عضو اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۹	منوچهر ایازی	عضو اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۰	علی اصغر اقتصاد	عضو اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۱	حمید مهدوی	عضو اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۲	علی دادرش	عضو علی البدل	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۳	بهادر حقیقت پور صوفی	عضو علی البدل	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۴	داود رفیع رسم	عضو علی البدل	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۵	حسن خدایی	بازرس اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۶	محمدحسین رستگار رازی	بازرس اصلی	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۷	میرجواد رضائی	بازرس علی البدل	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱
۱۸	حسن شهیدی	دادستان	۱۳۶۳/۳/۲۶ - ۱۳۶۷/۶/۳۱

* انتخابات در مورخ
۱۳۶۷/۶/۳۱ برگزار
شد و دارندگان اکثریت
آرا مشخص شدند،
ولی به علت اعتراضات
انجام شده، انتخابات
ابطال و به تاریخ
۱۳۶۸/۳/۲۱ موقوف
گردید که بعلمت فوت
امام (ره) لغو و در
تاریخ ۱۳۶۸/۴/۲۸
برگزار گردید

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تاریخ شروع / تاریخ پایان
۱	مصطفی کتیرانی	رئیس	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۲	محمد ایثاری	نائب رئیس	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۳	پرویز پویان	نائب رئیس	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۴	حبیب مهدوی اردبیلی	مسئول امور مالی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۵	مرتضی مرتضوی	منشی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۶	منوچهر پویا	منشی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۷	یوسف طاهری قزوینی	عضو اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۸	منوچهر معقول	عضو اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۹	منوچهر ایازی	عضو اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۰	شمس الدین علمی غروی	عضو اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۱	علی اصغر اقتصاد	عضو اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۲	مجید مهدوی اردبیلی	عضو علی البدل	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۳	نظام الدین موحد	عضو علی البدل	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۴	پرویز ثانی	عضو علی البدل	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۵	نور الدین ارستجانی	بازرس اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۶	عبدالهادی مقدس	بازرس اصلی	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۷	حسن خدائی	بازرس علی البدل	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸
۱۸	حسن شهیدی	دادستان	۱۳۶۷/۶/۳۱ - ۱۳۶۸/۴/۲۸

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تاریخ شروع / تاریخ پایان
۱	محمد ایثاری	رئیس	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۲	منوچهر پویا	نائب رئیس	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۳	مجتبی بهرامعلی	نائب رئیس	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۴	احمد علی اقبال	مسئول امور مالی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۵	شاهرخ ابراهیمی	منشی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۶	مصطفی حجازی	منشی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۷	مهدی محیط کرمانی	عضو اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۸	محمد تقی نژاد عمران	عضو اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۹	شمس الدین علمی غروی	عضو اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۰	پرویز ثانی	عضو اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۱	عباس فکور فر	عضو اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۲	یوسف بوذری	عضو علی البدل	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۳	محمود احسان	عضو علی البدل	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۴	حبیب اله مهدوی اردبیلی	عضو علی البدل	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۵	حسن خدائی	بازرس اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۶	محمدحسن سعادتیان فریور	بازرس اصلی	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۷	رضا علی پور	بازرس علی البدل	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵
۱۸	حسن شهیدی	دادستان	۱۳۶۸/۴/۲۸ - ۱۳۷۲/۳/۲۵

فهرست ارکان
هیئت مدیره
کانون دوره

* باتشکر از آقای مهندس حسن ارباب و آقای علی ناظمی فرد در تهیه اطلاعات ادوار هیئت مدیره کانون

شرح ماده ۴۸ آیین نامه اجرایی قانون کارشناسان رسمی دادگستری

با دقت در فحوای این ماده، به اهمیت آموزش و برگزاری دوره‌های بازآموزی در پیشگیری نسبت به ناسازگاری رفتاری با شئون حرفه‌ای برای همکاران کارشناسی پی می‌بریم که با سهل‌انگاری و مسامحه دچار تخلفات حرفه‌ای می‌شوند. البته روشن است که تشکیل گروه‌های تخصصی در هر کانون استان و همکاری بلامنازع و بدون

ماده ۴۸ آیین‌نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری، مصوب ۷ اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۲ هیئت وزیران عبارت است از: هیئت مدیره هر کانون موظف است به منظور اطمینان از ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای کارشناسان کانون مربوط، هماهنگی در روش‌های انجام کارشناسی، کیفیت گزارش‌های کارشناسی، پیشگیری از رفتار ناسازگار با شئون حرفه‌ای و ضرورت گذراندن دوره‌های بازآموزی کارشناسان عضو، همچنین دقت در رعایت مقررات قانونی، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و ضوابط و نظام‌نامه‌های تدوینی و تصویری شورای عالی، بر کار حرفه‌ای کارشناسان رسمی آن کانون، نظارت مستمر نماید.

نظارت کانون بر فعالیت‌های حرفه‌ای اعضا با جلب نظر گروه‌های تخصصی ذی‌ربط انجام می‌گیرد.

کارشناسان رسمی موظفند پرونده‌ها، اطلاعات و مدارک مورد نیاز را برای رسیدگی در اختیار کانون و گروه‌های مذکور قرار دهند. گزارش‌ها و مدارک مربوط جزو اسناد طبقه‌بندی شده محسوب می‌شود و به کارگیری و یا افشای آن در غیرمورد ممنوع است. ماده مزبور از فصل چهارم- هیئت مدیره، از زمره وظایف و تکالیف قانونی این رکن مهم کانون را از

جنبه حاکمیتی و مسئولیتی می‌رساند. دقیقاً توجیه‌کننده چرایی امر ممیزی‌ها، حتی‌الامکان درباره کارشناسی‌های ارجاعی کانون‌ها و همچنین فلسفه وجودی کارگروه‌های ایجاد وحدت‌رویه نظریات کارشناسی است.

صراحتاً نه تنها به نقش نظارت مستمر بر حسن انجام خدمات حرفه‌ای کارشناسان، توسط هیأت مدیره تأکید می‌نماید؛ بلکه آنان را موظف به ایجاد هماهنگی با ارائه دستورالعمل‌های روشمند در انجام کارشناسی‌ها، توجه و دقت در کیفیت گزارش‌های کارشناسی و ارتقای آنها می‌کند.

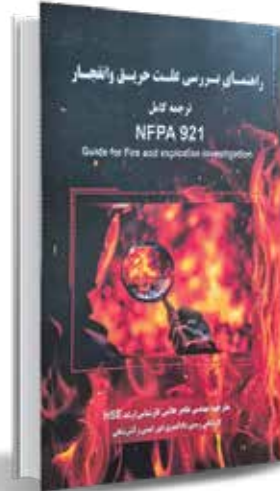
مناقشه کارشناسان با کانون و گروه‌های تخصصی به نیابت از هیئت مدیره و در اختیار قراردادن مدارک پرونده‌های کارشناسی، جزو وظایف یکایک اعضای کانون است. درضمن، درباره اسناد طبقه‌بندی شده و نسبت به ممنوعیت به کارگیری یا افشای بی‌مورد آنها نیز هشدار می‌دهد. ناگفته نماند؛ بدیهی است که فرآیندها و سلسله مراتب فوق‌الذکر، نباید نافی استقلال کارشناسان در اظهار نظریه کارشناسی باشد و آنان را در قبال مسئولیت‌های کارشناسی منفعّل سازد.

منسوجات فنی
منسوجات محافظتی،
خانگی، ورزشی و خودرویی

■ مولفین: مهدی ورسه‌ای
... [و دیگران]
■ ناشر: جهاد دانشگاهی واحد
صنعتی امیرکبیر
■ چاپ اول ۱۴۰۰

**راهنمای بررسی علت
حریق و انفجار**
برگرفته از NFPA ۹۲۱

■ مترجم: طاهر غلامی
■ ناشر: متخصصان
■ چاپ اول ۱۴۰۳

اسلحه‌شناسی جنایی

■ مولف: ماهرخ کیانزاده
■ ناشر: معاونت آموزش
ناجا اداره کل منابع
و متون درسی
■ چاپ اول ۱۳۸۷

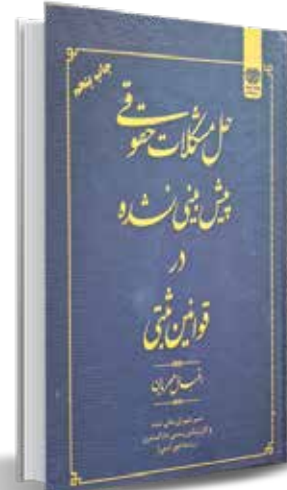
**کتاب همراه برای کارشناسان
رسمی دادگستری در رشته
مهندسی محیط زیست**

■ مولف: سعید مردان
■ ناشر: آوای قلم
■ چاپ اول ۱۳۹۹

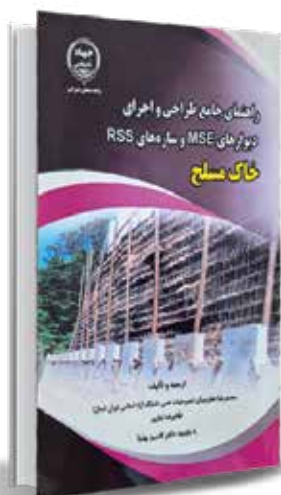
**کاربرد علائم تجاری
در حقوق تجارت بین الملل
و حقوق ایران**

■ مولف: مرجان مدانلو
■ ناشر: آریا دانش
■ چاپ اول ۱۴۰۲

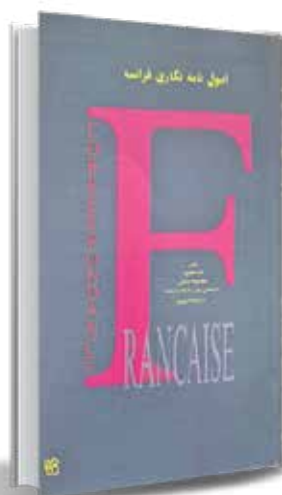
**حل مشکلات حقوقی
پیش پینی نشده
در قوانین ثبتی**

■ مولف: اقبال مهربان
■ ناشر: اردیبهشت
■ چاپ اول ۱۴۰۰

راهنمای جامع طراحی و اجرای
دیوارهای MSE و سازه‌های RSS
خاک مسلح

- مولفین و مترجمین:
محمدرضا عطرچیان ...
[و دیگران]
- ناشر: جهاد دانشگاهی
- واحد صنعتی امیرکبیر
- چاپ اول ۱۳۹۹

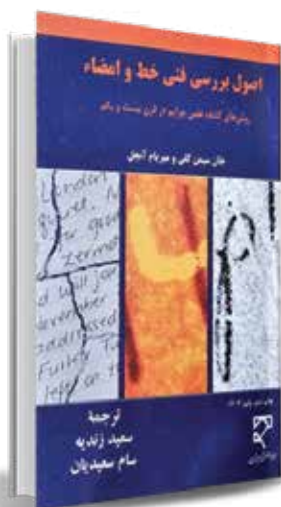
اصول نامه نگاری
فرانسه

- مولفین: شیدا صفوت ...
[و دیگران]
- ناشر: گلستان کتاب
- چاپ اول ۱۳۷۵

محشای آیین نامه
راهنمایی و رانندگی

- مولف: اصغر محبی
- ناشر: جاودانه
- چاپ اول ۱۳۹۹

اصول بررسی فنی خط و امضاء
روش‌های کشف علمی جرائم
در قرن بیست و یکم

- مترجمین: سعید زندیه
... [و دیگران]
- ناشر: میزان
- چاپ اول ۱۴۰۳

حق فسخ
پیمانکار در پیمان‌ها

- مولفین: احمد یوسفی صادقلو
- سهیل رواقی اردبیلی
- ناشر: دادگستر
- چاپ اول ۱۴۰۲

بزرگ‌ترین خانه سنگی تهران
یا کاخ تریانوی ورسای پاریس

- مولف: مصطفی راستی‌دوست
- ناشر: مولف
- چاپ اول ۱۴۰۱

درگذشتگان
کانون کارشناسان
رسمی دادگستری
استان تهران
در سال ۱۴۰۳

عزتاله فلکشاهی
رشته راه و ساختمان

سید رضا بوشهری
رشته راه و ساختمان

مصطفی اسدپور
رشته راه و ساختمان

مهرداد آل علی
رشته حسابداری و حسابرسی

بهمن هروی
رشته راه و ساختمان

سید محمد رضا هاشمیان نژاد
رشته الکترونیک و مخابرات

محمود حاجیان کهرودی
رشته مهندسی آب

بیژن حق پرست قدیم خواه
رشته امور ثبتی

مصطفی فیروزفر
رشته راه و ساختمان

بهمن صائمی
رشته کشاورزی
و منابع طبیعی

بهمن مرادی خامنه
رشته کشاورزی
و منابع طبیعی

موسی خاوران
رشته کشاورزی
و منابع طبیعی

منوچهر خیرخواه
رشته حسابداری
و حسابرسی

عباس نیکدل
رشته امور وسایط نقلیه
موتوری زمینی

سید حسین حسینی
رشته مهندسی آب

داود پابرجا
کارآموز رشته امور ثبتی

کاظم پورحسینی
رشته لوازم خانگی و اداری

منوچهر پویا
رشته راه و ساختمان

داود رفیع رسم
رشته مهندسی آب

غلامرضا مالک
رشته مهندسی آب

شکور سلطانی
رشته مهندسی آب

کریم طاهری
رشته حسابداری و حسابرسی

نصرت الله توسلی
رشته امور ثبتی

کاظم جزء زمردیان
رشته ساعت و جواهرات

کانون کارشناسان رسمی داورتری
Official Expert Organization, Tehran

ماده ۱۷ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری

کارشناسان رسمی جدید به هنگام اخذ پروانه باید با حضور در جلسه هیأت مدیره کانون مربوط با حضور ریاست دادگستری استان یا نماینده وی به شرح زیر سوگند یاد نمایند:

«به خداوند متعال سوگند یاد می کنم در امور کارشناسی که به من ارجاع می گردد خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته، به راستی و درستی نظر خود را اظهار نمایم و اغراض شخصی خود را در آن دخالت ندهم و تمام نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی اظهار نمایم و هیچ چیز را مکتوم ندارم و بر خلاف واقع چیزی نگویم و ننویسم و رازدار و امین باشم.»

